

STORTINGET

Innst. 440 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 68 S (2025–2026)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren

Til Stortinget

1. Innledning

Gjennom denne proposisjonen redegjør regjeringen for status i gjennomføringen av Forsvarsløftet, i tråd med Innst. 426 S (2023–2024), viser endrede forutsetninger for planen og foreslår justeringer og prioriteringer for å realisere en nødvendig og rask styrking av Norges forsvarsevne. Avslutningsvis fremmer regjeringen forslag til investeringsbeslutninger som underbygger realiseringen av Forsvarsløftet.

Langtidsplanen for forsvarssektoren er et historisk forsvarsløft. Den innebærer en tydelig prioritering av Norges trygghet i en usikker tid. Et samlet storting stilte seg bak planen da den ble vedtatt i 2024. Regjeringen påpeker at de er godt i gang med å realisere Forsvarsløftet, og at hovedinnretningen i planen fremdeles er et riktig utgangspunkt for å styrke Norges forsvarsevne. Samtidig har viktige forutsetninger endret seg etter at planen ble vedtatt.

Langtidsplanen ble lagt frem i en alvorlig tid. Siden har alvoret økt, og verden har blitt mer uforutsigbar. Russland opererer med en krigsøkonomi: Landet bruker store ressurser på å rekruttere soldater og produsere stridsmidler til krigføringen i Ukraina. Utfallet av krigen vil prege europeisk sikkerhet i overskuelig fremtid. Når krigen avsluttes, må Norge være forberedt på at Russ-

land kan styrke sin militære tilstedeværelse i våre nærområder.

NATOs krav til Norge og andre medlemsland er også blitt skjerpet. USAs forventninger til europeiske allierte har økt og formidles i en skarpere tone. Etter at langtidsplanen ble lagt frem, har Norge og andre NATO-land forpliktet seg til å bruke minst 3,5 pst. av bruttonasjonalproduktet på forsvarsutgifter innen 2035. Nye kapabilitetsmål for medlemslandene innebærer høyere krav til hva Norge skal bidra med i alliansen. Samarbeidet med nære europeiske allierte er blitt enda viktigere for norsk sikkerhet.

Markedet for forsvarsmateriell preges av kraftig prisvekst, lange leveransetider og rask teknologisk utvikling. Store og nødvendige anskaffelser er blitt dyrere. På andre områder tar det lengre tid å realisere satsingene enn planen la til grunn. Erfaringene fra Ukraina viser hvordan anvendelse av ny teknologi, som droner og kunstig intelligens, endrer krigens karakter. Nye trusler og motstandsmidler kan gjøre gamle systemer utdaterte.

Disse utviklingstrekkene innebærer at noen av satsingene i langtidsplanen er blitt enda viktigere. De må realiseres raskt, selv om kostnadene har økt. Beredskap og utholdenhet i de delene av strukturen som er mest sentrale for å avskrekke og håndtere trusler i norske nærområder, må styrkes.

Samarbeid med nære allierte om å utvikle og operere likt materiell er blitt enda viktigere. Det strategiske partnerskapet med Tyskland om ubåter og det strategiske partnerskapet med Storbritannia om fregatter styrker vår forsvarsevne og vår industrielle base. Det inngår i vår garderingsstrategi og gir Norge flere ben å stå på i sikkerhetspolitikken.

Støtte til Ukraina forblir en prioritet og svekker Russlands evne til videre aggresjon. Det er et bidrag til vår egen sikkerhet. Erfaringene fra Ukraina får også betydning for utviklingen av vårt eget forsvar.

Uforutsigbarheten og endringstakten rundt oss stiller større krav til fleksibilitet og omstillingsevne i gjennomføringen av planen. Ny teknologi og mer effektive løsninger må kunne tas i bruk raskt. Det må unngås å investere i systemer som er umodne, eller allerede utdaterte før de tas i bruk.

Regjeringen vil styrke de økonomiske rammene for Forsvarsløftet med ytterligere 31 mrd. kroner til 2030 og til sammen om lag 115 mrd. kroner frem til og med 2036. Det gjør det mulig å opprettholde satsingene på nye frengatter, ubåter og langtrekkende ild, samtidig som deler av Forsvaret kan bli raskere klart i møte med en mer alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon. Med det ligger Norge an til å nå NATOs 3,5-prosentmål innen 2035, i tråd med forventingene til medlemslandene. For å opprettholde planens langsiktige perspektiv utvides planen til 2040, for å komme i mål med realisering og finansiering av tiltakene innenfor planen. Det innebærer at noen områder prioriteres lavere for å realisere det som er aller viktigst.

Finnmarksbrigaden legges opp til å bli realisert to år tidligere enn det som ble lagt til grunn i Forsvarsløftet. Driftsbudsjettet til Forsvaret styrkes for å opprettholde et høyt aktivitetsnivå. Det settes av mer penger fremover til å fylle viktige lagre og anskaffe stridsavgjørende ammunisjon. Infrastruktur som er viktig for alliert mottak, prioriteres høyere. Disse tiltakene bidrar til at Forsvaret blir bedre i stand til å løse sine oppgaver og får en økt operativ evne.

Erfaringene fra krigen i Ukraina skal omsettes i nye og forsterkede satsinger på droner, elektronisk krigføring og rombasert kommunikasjon. Innfasingen av lagdelt luftvern starter med en tidligere satsing på anti-droeneforsvar og kortholdsluftvern. Regjeringen prioriterer midler for å bidra til å styrke produksjonskapasiteten i forsvarsindustrien ytterligere.

Fleksibiliteten og evnen til omstilling i gjennomføringen av planen skal økes. Man må kunne omprioritere underveis, justere kursen og skalere opp raskere ved behov. De langsiktige målsettingene i langtidsplanen skal oppdateres for å vektlegge effekt og evne fremfor antall og elementer på lang sikt.

Tiltakene som foreslås her, vil legge til rette for å utvikle et forsvar som er sterkt tilpasningsdyktig og bedre rustet for en mer alvorlig og uforutsigbar tid.

2. Komiteens behandling

Komiteen avholdt høring 15. mai 2026. Det ble mottatt 12 skriftlige innspill før høringen, og ti instanser deltok på høringen.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Bakervik, Tonje Brenna, Nils-Ole Foshaug, Monica Nielsen og Trine Lise Sundnes, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, Morten Kolbjørnsen og Sylvi Listhaug, fra Høyre, lederen Peter Frølich, Erna Solberg og Ine Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Miljøpartiet De Grønne, Arild Hermstad, fra Kristelig Folkeparti, Jonas Andersen Sayed, og fra Venstre, Abid Raja, viser til at Stortinget behandlet langtidsplanen for forsvarssektoren i 2024 og enstemmig vedtok Innst. 426 S (2023–2024). Dette ligger fremdeles til grunn for den omfattende styrkingen av Norges forsvarsevne. Komiteen merker seg at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) skriver at sentrale forutsetninger for langtidsplanen har endret seg etter at den ble vedtatt i 2024, og at endringene gjør det nødvendig med justeringer og omprioriteringer.

Komiteen tar til etterretning regjeringens vurdering av at forholdet mellom NATO og Russland forverres og preges av «vedvarende konfrontasjon», og at Moskva «kan være i stand til å føre en krig mot ett eller flere NATO-land innen relativt kort tid» dersom kamphandlingene i Ukraina avsluttes. Komiteen merker seg videre at det internasjonale systemet i stort beskrives som «i endring», med mer uregulert maktbruk, færre begrensninger på våpenkappløp og økt fare for spredning av masseødeleggelsesvåpen.

Komiteen viser til at proposisjonen beskriver økt uforutsigbarhet i amerikansk politikk overfor andre land. Komiteen merker seg at USAs nye sikkerhetsstrategi understreker amerikanske NATO-forpliktelser, men samtidig «dreier oppmerksomhet mot den vestlige halvkule og Indo-Stillehavsregionen». Dette innebærer at europeiske land forventes å ta hovedansvaret for det konvensjonelle forsvar av Europa.

Komiteen merker seg særlig regjeringens vurdering av at allianseforpliktelsene vil kunne øke ytterligere i årene som kommer. Komiteen forutsetter at regjeringen holder Stortinget fortløpende orientert om utviklingen i kapabilitetsmålene og hvilke konsekvenser disse får for norsk forsvarsplanlegging.

Komiteen anerkjenner at den internasjonale utviklingen siden 2024 har økonomiske konsekvenser for realiseringen av langtidsplanen. Komiteen merker seg regjeringens vurdering av at markedet for forsvars-

materiell «preges av kraftig prisvekst, lange leveransetider og rask teknologisk utvikling», og at store og nødvendige anskaffelser dermed er blitt dyrere.

Komiteen merker seg videre regjeringens vurdering av at norsk og alliert industri «ikke er dimensjonert for å levere på den kraftige økte etterspørselen som har oppstått i etterkant av Russlands angrep på Ukraina», og at behovet for økt produksjonskapasitet og fortløpende militærteknologisk innovasjon er forsterket.

Komiteen registrerer regjeringens vurdering av status for Forsvarets fire hovedmål. Komiteen merker seg at evnen til å forebygge og avskrekke konflikt gjennom daglige operasjoner samlet sett vurderes som «tilfredsstillende», mens evnen til nasjonal beredskap og kollektivt forsvar vurderes som «mindre tilfredsstillende, spesielt grunnet utfordringer med tilgjengeligheten på hovedmateriell, reservedeler og personell med kritisk kompetanse». Komiteen merker seg særlig at styrkestrukturens utholdenhet vurderes som «ikke tilfredsstillende, med betydelige utfordringer og operative svakheter, herunder mangler på ammunisjon, forsyninger, lagerkapasitet og personell med rett kompetanse». Komiteen understreker viktigheten av å arbeide raskt og målrettet med å bedre Forsvarets måloppnåelse. Komiteen understreker videre at den avgjørende målestokken for forsvarspolitikken er realiserte operative kapasiteter.

Komiteen tar til etterretning at enkelte prosjekter i langtidsplanen er forsert i forhold til opprinnelig ambisjon, mens andre er forsinket, omprioritert eller utsatt. Komiteen merker seg videre at regjeringen anbefaler at enkelte prosjekter som ble vedtatt i 2024, ikke gjennomføres.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å utvide de økonomiske rammene for langtidsplanen med «ytterligere 31 mrd. kroner til 2030 og til sammen om lag 115 mrd. kroner frem til og med 2036», og at planperioden utvides til 2040. Komiteen registrerer at den oppdaterte økonomiske rammen er på 1 848 mrd. 2026-kroner i perioden 2025–2036.

Komiteen forutsetter at regjeringen i de årlige budsjettproposisjonene og i de årlige meldingene om status og gjennomføring av planen rapporterer åpent og grundig om fremdrift, kostnadsutvikling og endringer i de prosjekter og prioriteringer som er omtalt i denne proposisjonen.

4. Garderingsstrategi og strategiske partnerskap med viktige allierte

Komiteen understreker at det er i Norges interesse at folkeretten forsvares og håndheves. Komiteen

viser til proposisjonens omtale om at USA har indikert at de ikke vil opptre som noen garantist for en verdensorden basert på folkeretten, og at det er skapt usikkerhet om USAs framtidige engasjement og rolle også i forsvaret av Europa og Norge. USA har iverksatt straffetoll overfor europeiske land, og kampanjen for å få kontroll over Grønland har svekket tilliten mellom Europa og USA.

Komiteen slutter seg til proposisjonens vurdering av at fundamentet for norsk sikkerhets- og forsvarspolitikken siden slutten av andre verdenskrig er i endring. Europeiske land må ta hovedansvaret for europeisk sikkerhet, noe som vil kreve betydelig opptrapping av europeisk innsats. Komiteen registrerer at USA besitter kapabiliteter som europeiske allierte i liten grad har, og at regjeringen vektlegger fortsatt å engasjere USA i NATO og europeisk sikkerhet.

Komiteen slutter seg til at Norge trenger flere ben å stå på i sikkerhetspolitikken, og støtter at regjeringen følger en aktiv garderingsstrategi med mer forpliktende samarbeid med Norges nærmeste allierte. Komiteen stiller seg bak at Norge inngår strategiske partnerskap og utvidede forsvarsavtaler med nære allierte, ikke minst i Norden, og at formålet med dette er at Norge, sammen med allierte, skal utvikle et sterkere og mer selvstendig europeisk forsvar.

Komiteen viser til at Norge og Storbritannia inngikk en omfattende bilateral forsvarsavtale i november 2025 ved navn Lunna House-avtalen, som legger til rette for tettere samarbeid om forsvarskapabiliteter, styrket strategisk samarbeid i nordområdene, økt samtrening og gjensidig forsterkning, og at nye fregatter er en viktig pilar i samarbeidet.

Komiteen viser til at Norge har et omfattende materiellsamarbeid med Tyskland som utvikles videre gjennom et bredere kapabilitetssamarbeid om ubåter, neste generasjons langtrekkende sjømålsmissiler, romvirksomhet og stridsvogner, og at den nye forsvarsavtalen «Hansa arrangement» som ble inngått i februar 2026, vil sette rammer for videreutviklingen av samarbeidet.

Komiteen viser til at regjeringen forsterker det sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeidet med Frankrike på politisk og militært nivå, herunder inngåelsen av et strategisk partnerskap i juni 2025, samt at regjeringen underbygger garderingsstrategien ved å videreutvikle forsvarssamarbeid med blant annet Canada, Polen og Nederland. Gjennom Joint Expeditionary Force (JEF) samarbeider Norge med nordiske, baltiske, nederlandske og britiske partnere om regional sikkerhet og er i stand til å håndtere kriser raskt før en eventuell kollektiv NATO-respons. Norge deltar også i NATO-konseptet Forward Land Forces i Finland og Litauen.

Komiteen viser til at det forsvarspolitiske samarbeidet mellom Norge og EU har blitt tettere de siste åre-

ne. Norge deltar nå i de fleste sentrale initiativene i EU innen forsvar og sikkerhet. Det inkluderer blant annet deltakelse i EUs forsvarsfond (EDF), og deltakelse i enkeltprosjekter under PESCO. Regjeringen går i tillegg inn for deltakelse i EUs låne- og samarbeidsordning for forsvarsinvesteringer (SAFE) og deltakelse i det europeiske forsvarsindustriprogrammet (EDIP).

4.1 Styrket regionalt og nordisk forsvarssamarbeid

Komiteen viser til at proposisjonen fremhever Norges ambisjon om at Norden skal bli den mest integrerte forsvarsregionen i Europa, og merker seg at Norge har formannskapet i NORDEFECO i 2026. Komiteen understreker at nordisk forsvarssamarbeid er en prioritet som styrker norsk forsvarsevne.

Komiteen merker seg at et samlet Norden med Sverige og Finland har gitt Norge økt strategisk dybde i nordområdene, men også har medført et større ansvar for å støtte våre allierte naboer i krise og krig.

Komiteen støtter intensiveringen av det nordiske kapabilitetssamarbeidet gjennom NORDEFECO, der de nordiske landene i fellesskap skal stille de styrkebidragene som alliansen forutsetter. Komiteen merker seg at nordiske land arbeider for økt interoperabilitet og felles anskaffelser basert på kapabilitetsbehov, og forutsetter at dette samarbeidet prioriteres for å oppnå raskere regional operativ evne og mer kostnadseffektive løsninger. Komiteen understreker betydningen av at Norge aktivt benytter NORDEFECO-formannskapet til å fremme konkrete tiltak som styrker nordisk integrasjon og samvirke.

Komiteen fremhever betydningen av det nordiske totalforsvarssamarbeidet og merker seg at proposisjonen viser til styrket samarbeid innenfor transportsektoren gjennom Nordic Transport Preparedness Cooperation og utarbeidelsen av en felles nordisk strategi for beredskap, forsyningssikkerhet og militær mobilitet. Komiteen understreker at nordiske land står overfor sammenfallende utfordringer knyttet til vertslandsstøtte, militær mobilitet og sivil-militært samarbeid, og forutsetter at det nordiske samarbeidet på disse områdene videreutvikles systematisk.

Komiteen forutsetter at regjeringen i fremtidige rapporteringer om langtidsplanen redegjør for status og konkrete resultater av det nordiske forsvarssamarbeidet, herunder fremdrift i felles anskaffelser, styrkeintegrasjon, totalforsvar og sivil-militært samarbeid.

5. Strukturutvikling

5.1 Fornyelse av Sjøforsvaret

Komiteen viser til at Sjøforsvaret har en sentral rolle i å forebygge og avskrekke trusler mot nasjonal sik-

kerhet i det maritime domenet, både selvstendig og i samarbeid med allierte, og i å forsvare norske interesser i hele konfliktspekteret. Komiteen understreker betydningen av høy operativ aktivitet, tilstedeværelse og utholdenhet i norske havområder, særlig i lys av den sikkerhetspolitiske utviklingen i våre nærområder.

Komiteen merker seg at langtidsplanen legger opp til et ambisiøst investeringsnivå tidlig i planperioden, særlig knyttet til et nødvendig generasjonsskifte for Sjøforsvarets fartøyer. Komiteen viser til at det er fattet flere investeringsbeslutninger i tråd med Stortingets vedtak, og legger til grunn at tidsriktige beslutninger bidrar til raskere realisering av vedtatt struktur, redusert behov for levetidsforlengelse av eksisterende materiell og samlet sett økt operativ evne.

Komiteen viser særlig til anskaffelsen av nye fregatter med antiubåtkapasitet gjennom et strategisk samarbeid med Storbritannia, samt videreføringen og utvidelsen av ubåtflåten. Komiteen merker seg at innfasingen av nye ubåter vil skje raskere enn langtidsplanen opprinnelig la til grunn, og understreker at dette bidrar positivt til styrket beredskap og operativ tilgjengelighet i det maritime domenet.

Komiteen understreker samtidig at et høyt investeringsnivå tidlig i planperioden innebærer at enkelte større utbetalinger kommer tidligere enn forutsatt, og at dette får betydning for den videre strukturutviklingen. Komiteen merker seg at beslutninger om samarbeidspartnere og tidsfasing av sentrale prosjekter har medført nye bindinger og oppdatert kostnadsinnsikt, og understreker betydningen av god helhetlig styring og realistiske fremdriftsplaner.

Komiteen viser til at levering av nye kapasiteter strekker seg over tid, og at det i overgangsfasen mellom ny og eksisterende struktur må påregnes at enkelte fartøytyper vil seile lenger enn opprinnelig antatt. Komiteen understreker at parallell drift av gammel og ny struktur er krevende og kostnadsdrivende, men nødvendig for å opprettholde tilstrekkelig aktivitet, beredskap og tilstedeværelse i norske havområder frem mot full innfasing av nytt materiell.

Komiteen merker seg at regjeringen prioriterer innfasing av systemer for mottiltak mot miner, og understreker at dette er avgjørende for evnen til å beskytte sjøveiene langs kysten og holde mottakshavner for allierte forsterkninger åpne i krise og krig.

Komiteen viser videre til at langtidsplanen legger til grunn fornyelse av materiell til Kystjegerkommandoen. Komiteen understreker at Kystjegerkommandoen er en sentral kapasitet i forsvaret av kystsonen, og samtidig en viktig utviklingsarena for test, eksperimentering, opplæring og innføring av ubemannede systemer i det maritime domenet.

Komiteen merker seg avslutningsvis at fornyelsen av Sjøforsvaret skjer i en periode preget av økte kost-

nader og lange ledetider i forsvarsmarkedet. Komiteen understreker derfor behovet for streng kostnadskontroll, helhetlige avklaringer knyttet til personell, infrastruktur og vedlikehold, samt en løpende balansering mellom investering i ny struktur og behovet for høy operativ aktivitet i prioriterte områder.

Komiteen viser til at regjeringen gjennom Stortingets behandling av Innst. 426 S (2023–2024) ble bedt om å utrede alternativer for å sikre allierte og egne fartøy adgang til havn og fasiliteter i Tromsøregionen. Komiteen merker seg at regjeringen har gjennomført en bred innledende vurdering av mulige handlingsalternativer for fremtidig utvikling av denne kapasiteten.

Komiteen viser til at tilgjengelighet på havnekapasitet og forsyningslinjer i nord har fått økt oppmerksomhet de siste årene, blant annet på grunn av økt russisk aktivitet i Barentshavet og Arktis. Komiteen mener regjeringen på nytt må vurdere om det er hensiktsmessig å benytte Olavsvern til forsvarsformål.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2027 komme tilbake til Stortinget med en ny og utvidet behovsanalyse om benyttelse av Olavsvern til forsvarsformål.»

5.2 Luftforsvaret

5.2.1 LUFTVERN

Komiteen viser til Prop. 87 S (2023–2024) og Innst. 426 S (2023–2024), og at Prop. 68 S (2025–2026) bygger på ambisjonen fra Forsvarsløftet om å implementere et effektivt lagdelt luftvern, med kapasiteter på kort hold, mellomdistanse og langt hold. Komiteen viser til at over fire år med erfaringer fra Ukraina etter fullskalainvasjonen 24. februar 2022 har belyst viktigheten av et effektivt luftvern. Det har blitt bekreftet på nytt siden krigen i Iran begynte 28. februar 2026. Komiteen peker på at anskaffelse av luftvernustyr er helt sentralt for et effektivt forsvar av Norge.

5.2.1.1 Langtrekkende luftvern

Komiteen viser til at et samlet storting gjennom vedtak VII og VIII i Innst. 426 S (2023–2024) har bestemt at det skal anskaffes langtrekkende luftvern med evne til permanent å beskytte to geografiske områder i Norge mot ballistiske missiler, og har bedt regjeringen komme tilbake til Stortinget med en anbefaling for den videre anskaffelsesprosessen. Anskaffelsen var lagt opp til å starte i 2029.

Komiteen merker seg at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) foreslår å utsette oppstarten av anskaffelsen fra 2029 til 2033. Komiteen slutter seg ikke til denne utsettelsen. Den sikkerhetspolitiske utviklingen siden gjeldende langtidspan ble vedtatt i 2024, tilsier at

anskaffelsen av langtrekkende luftvern må gjennomføres så raskt som mulig.

Komiteen understreker at det er regjeringens ansvar å velge leverandør av langtrekkende luftvern, mens det er Stortingets oppgave å vedta finansiering. Komiteen er imidlertid opptatt av at alle relevante alternativer skal være tilstrekkelig utredet når Stortinget mottar en sak om investeringsbeslutning for langtrekkende luftvern.

Komiteen er orientert om at prosjektet nå er i en forprosjektfase, og at et beslutningsgrunnlag (SSD) er under utarbeidelse. I denne fasen utarbeides tidsrammer, kostnadsrammer og krav til ytelse. Komiteen ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i vårsesjonen 2027 med en sak om retningsvalg for anskaffelsen. Saken skal redegjøre for de ulike mulighetene, herunder konkurranse, direktetildeling, utviklingsløp eller mulige kombinasjoner av disse. Komiteen ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om anskaffelse om valg av leverandør for langtrekkende luftvern i løpet av våren 2028.

Komiteen kjenner til at norsk industri ønsker å integrere anti-ballistiske missiler i samarbeid med etablerte leverandører av langtrekkende luftvern. Komiteen viser til at dette integreringsprosjektet utgjør en del av ovennevnte prosess.

Komiteen viser videre til Joint Declaration on Enhanced Defence and Security Cooperation, undertegnet i Oslo 14. april 2026, der norske og ukrainske myndigheter fremmer et felles ønske om å samarbeide om utviklingen av nye anti-ballistiske kapasiteter. Komiteen mener disse erklærte ambisjonene må følges opp med et konkret arbeid, der man kartlegger muligheter for å integrere eksisterende kapasiteter fra forsvarsindustrien i Norge, Ukraina og potensielle andre partnere. Komiteen viser til at realiseringen av dette kan bidra til styrket produksjonskapasitet og forsyningsikkerhet i Europa, samt bidra til en mer robust forsvarsøkonomi. Komiteen er kjent med at dette imidlertid kan være et lengre utviklingsløp og beheftet med større økonomisk og operasjonell usikkerhet.

Komiteen understreker at dette arbeidet må vurderes i sammenheng med saken om investeringsbeslutning våren 2028.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2028 komme tilbake til Stortinget med en sak om investeringsbeslutning om langtrekkende luftvern.»

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig legge til rette for et prosjekt der norsk og utenlandsk forsvarsindustri kan kartlegge muligheten for å produsere et langtrekkende anti-ballistisk luftvernssystem, og teste

dette. Prosjektet skal være gjensidig fordelaktig for Ukraina og Norge og kan finansieres gjennom Nansenmidlene. Prosjektet forutsetter eventuell nødvendig myndighetsmedvirkning, herunder eventuelle bilaterale avtaler om datadeling. Dette bør inngå i arbeidet med vurderinger av norske luftvernløsninger.»

Komiteen viser til at Stortinget bevilger 100 mill. kroner til langtrekkende luftvern fra 2029 og 2030 og 200 mill. kroner i 2031 og 2032. Dette er midler som er ment for oppstart av kompetanseheving og trening sammen med leverandøren så fort kontrakt er inngått, for å sikre at Forsvaret er klare til å ta utstyret i bruk når leveransene kommer. Komiteen presiserer at dette er tentative beløp, og at de reelle kostnadene kan bli langt høyere. Hvordan den endelige utbetalingsprofilen blir, avhenger av valgt system og påfølgende forhandlinger med leverandør. Om det inngås en kontrakt som krever større utbetalinger i 2029 – eller tidligere – skal budsjettplanene justeres på egnet måte og med Stortingets involvering, for å sikre raskest mulig fremdrift i anskaffelsen av et langtrekkende luftvernsystem for Norge.

5.2.1.2 NASAMS

Komiteen merker seg at Prop. 68 S (2025–2026) omtaler NASAMS som en sentral del av det bakkebaserte luftvernet, og at satsingen omfatter gjenanskaffelser etter donasjoner til Ukraina, samt modernisering og tiltak for å øke beredskapsnivået gjennom blant annet reservedeler og missiler.

Komiteen viser til at regjeringen, i tråd med forsvarsforliket av 2024, legger opp til anskaffelse av fire nye NASAMS-batterier, nye radarer til NASAMS og modernisering av eksisterende luftvern. Komiteen registrerer at regjeringen foreslår at innfasingen av de fire nye batteriene påbegynnes ett år senere enn lagt til grunn i Innst. 426 S (2023–2024).

Komiteen merker seg at proposisjonen viser til oppdatering av sensorsystemene på eksisterende luftvern for å forlenge levetiden til dagens radarer, og foreslår å styrke ytelsen til eksisterende NASAMS gjennom anskaffelse av ny radar.

Komiteen understreker betydningen av kompetanseutvikling og trening, og merker seg at det i proposisjonen vises til inngåtte kontrakter om levering av NASAMS-simulatorer for å styrke utdanning, trening og øving.

5.2.2 ANSKAFFELSE AV VÅPEN TIL BRUK MOT FIENDTLIG LUFTVERN

Komiteen viser til at proposisjonen fremmer et nytt materiellprosjekt om anskaffelse av våpen til bruk mot fiendtlig luftvern, og merker seg at dette er i tråd med vedtatt langtidsplan hvor det er identifisert behov

for å styrke våpenleveransene til F35. Komiteen registrerer også at våpen som styrker evnen til å angripe fiendens luftvern, er prioritert, og legger til grunn at dette vil bidra betydelig til å øke kostnadene ved et eventuelt angrep mot Norge og dermed avskrekking.

Komiteen merker seg at proposisjonen omtaler AARGMER som et spesifikt våpen til formålet, planlagt integrert på F35, og at anskaffelsen planlegges gjennomført innen utgangen av 2026 og med levering i 2031–2032.

5.2.3 HELIKOPTER

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår at anskaffelsen av helikoptre til støtte for spesialstyrkene og landstyrkene utsettes, og at anskaffelsen i proposisjonen planlegges fra 2032.

Komiteen viser til at Bell 412 støtter spesialstyrkene og hæravdelingene i deres oppgaveløsning. Bell 412 levetidsforlenges gjennom et pågående prosjekt. Regjeringen har anbefalt å utsette anskaffelsen av enhetshelikopter til Hæren og spesialstyrkene til 2032. Komiteen registrerer at utsettelsen skjer i en periode med store likviditetsutfordringer og lengre ledetider, hvor enkelte anskaffelser har blitt fremskyndet. Komiteen viser til at dagens sikkerhetspolitiske situasjon tilsier behov for en raskere oppbygging enn det Prop. 68 S (2025–2026) legger til grunn.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Hæren og Forsvarets spesialstyrker får bedret helikopterkapasitet, ved å starte anskaffelsen av nye helikoptre i 2030.»

5.2.4 C-130J HERCULES

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å oppgradere eksisterende C-130J-transportflyflåte for å tilrettelegge for videre drift, og merker seg at regjeringen foreslår å ikke prioritere anskaffelse av ytterligere ett fly utover dagens fire.

Komiteen viser til at Norge som del av det flernasjonale Strategic Airlift Capability-programmet også har tilgang til militær flytransportkapasitet på C-17-fly i tillegg til kapasiteten på de norske C-130J.

5.2.5 LANGTREKKENDE DRONER FOR OVERVÅKING, TILTAK FOR ANDØYA SPACEPORT

Komiteen viser til behandlingen av Prop. 87 S (2023–2024), hvor det ble besluttet at Andøya flystasjon videreføres som base med en felles øvings- og utviklingsavdeling. Komiteen understreker betyde-

ligheten av Andøyas geografiske beliggenhet i nordområdene, operative nærhet til sentrale hav- og luftområder, etablerte infrastruktur og eksisterende sivile og militære kompetansemiljø. Komiteen mener videre at Andøya er særlig godt egnet som treningsarena og lokasjon for Norge og samarbeidsland.

Komiteen forholder seg til regjeringens nåværende vurderinger om maritime overvåkningsdroner. Komiteen legger videre til grunn at ved en eventuell framtidig anskaffelse skal disse lokaliseres til Andøya i tråd med Stortingets vedtak under behandlingen av Prop. 87 S (2023–2024).

Komiteen viser videre til at Stortinget ved behandlingen av Prop. 87 S (2023–2024), jf. Innst. 426 S (2023–2024), vedtok at «Andøya flystasjon videreutvikles til å ivareta en operativ satsing på droner og romvirksomhet.» Komiteen merker seg at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) foreslår utvidet perimetersikring og utbedringstiltak på flyoperative flater som tilgjengeliggjør flystasjonen for alliert øving, trening og forsterkninger. Komiteen understreker betydningen av at utvidet perimetersikring og utbedringstiltak på flyoperative flater gjennomføres så raskt som praktisk mulig.

Gjennom etableringen av Andøya Spaceport har Norge en unik mulighet til å sikre europeisk tilgang til verdensrommet. Komiteen forutsetter at regjeringen prioriterer arbeidet med å sikre at romhavnen blir en viktig strategisk ressurs for både sivil og militær oppskyting av satellitter fra Europa, og komiteen ønsker at regjeringen snarlig kommer tilbake til Stortinget med en plan for videre utvikling og finansiering av romhavnen.

5.3 Hæren og Heimevernet

Komiteen viser til at Forsvarsløftet prioriterer å utbedre kritiske operative svakheter i Forsvaret, samtidig som det gjennomføres en målrettet styrking innen økt situasjonsforståelse, fornyelse av Sjøforsvaret, styrking av luftvernet og økt kapasitet i Hæren og Heimevernet. Komiteen understreker at disse prioriteringene ligger fast og er sentrale for å styrke Norges evne til avskrekking og forsvar i en skjerpet sikkerhetspolitisk situasjon.

Komiteen viser til Hærens ansvar for å planlegge, gjennomføre og lede landoperasjoner i en nasjonal og alliert ramme.

Komiteen merker seg at Hærens evne til innhenting, bearbeiding og utnyttelse av informasjon styrkes gjennom nye kapabiliteter som forbedrer situasjonsforståelsen og understøtter taktiske operasjoner. Komiteen viser videre til at beskyttelsen mot trusler på kort rekkevidde er styrket, blant annet gjennom mobile løsninger integrert i NASAMS.

Komiteen understreker betydningen av at Hæren har tilstrekkelig operativ evne, utholdenhet og tilstedeværelse til å bidra til kontinuerlig overvåking, situasjonsforståelse og, ved behov, gjenoppretting av territoriell integritet.

Komiteen merker seg utviklingen av Brigade Nord og Finnmarksbrigaden, og arbeidet med Brigade Sør. Brigade Sør skal kunne operere som del av en divisjon i høyintensitetskonflikt i hele Norden og bidra til kollektivt forsvar. Komiteen understreker at en sterk landmakt til stede i hele landet er avgjørende for troverdig avskrekking og forsvaret av våre nærområder.

«Stortinget ber regjeringen sikre at Forsvaret tildeles midler slik at Brigade Sør kan starte kompetansebygging senest i 2027 og fremover i den hensikt å bli operativ så snart som mulig.»

Komiteen merker seg at langtidsplanen legger til grunn at Brigade Sør skal lokaliseres i Sør-Norge i tilknytning til eksisterende garnisoner på Østlandet. I tråd med Stortingets vedtak i behandlingen av Dokument 8:107 (2025–2026) vil Haslemoen vurderes som lokasjon. I gjennomføringen av langtidsplanen er det avgjørende å finne de fremtidige løsningene som gir mest forsvarsevne for midlene som er til rådighet. Komiteen merker seg at brigadesjefen er tilsatt og en prosjektorganisasjon er etablert. Arbeidet med å organisere reservister inn under denne brigadestrukturen, samt utviklingen av konsept, går i henhold til opprinnelig plan fra Prop. 87 S (2023–2024).

Komiteen merker seg at Brigade Sør allerede er satt opp med over halvparten av strukturen sin, dvs. folk som har avtjent førstegangstjeneste og nå er tilordnet Brigade Sør som reservister. Konseptvalgutredning for Brigade Sør er ventet klar i juni 2026.

Komiteen viser til pågående leveranser og anskaffelser som vil styrke Hærens ildkraft og operative evne, herunder stridsvogner, kamp- og støttevogner, rørtilleri og landbasert langtrekkende presisjonsild.

Komiteen viser til at samfunnsutviklingen preges av hurtig teknologisk utvikling, globalisering og demografiske endringer, samtidig som den sikkerhetspolitiske situasjonen er blitt mer krevende og sammensatt. Komiteen merker seg at Heimevernet utgjør en sentral del av den nasjonale beredskapen og totalforsvaret, gjennom sin landsdekkende tilstedeværelse, sitt territoriale ansvar, objektsikring, alliert mottak og beskyttelse av kritisk infrastruktur.

Komiteen forventer at økte investeringer i struktur og materiell gir økt operativ evne, høyere aktivitet og bedre samvirke nasjonalt og med allierte. Samtidig understreker komiteen behovet for en tydeligere avklaring av Heimevernets rolle og territoriale ansvar.

Komiteen mener Heimevernet må videreutvikles for å være relevant, operativt og tilgjengelig også i fremtiden, og at dette forutsetter at Heimevernet er riktig organisert, bemannet, utrustet og trent.

Komiteen vil sikre mulighet for tilstrekkelig trening i Heimevernet og foreslår derfor 2,7 mrd. kroner mer på øving og trening. Komiteen vil videre sette av 500 millioner kroner til å løfte Heimevernet utover det som allerede er varslet i langtidsplanen, med vekt på utstyr, utrustning og teknologi.

Komiteen peker på fem hovedlinjer i arbeidet med å styrke Heimevernet.

UTSTYRSLØFT

Komiteen viser til at Heimevernet over tid har hatt betydelige materiellmangler og utilstrekkelige logistikk-løsninger. Komiteen viser til pågående prosesser med å forbedre materiell- og logistikk-situasjonen i Heimevernet som del av forsvarsforliket og mener personellet må sikres moderne og tilgjengelig utrustning med tilfredsstillende kvalitet, herunder personlig bekleddning, beskyttelsesutstyr og nødvendig materiell for operativ oppdragsløsning. Komiteen understreker videre betydningen av at logistikk- og forsyningsløsninger styrkes i tråd med langtidsplanen for å sikre reaksjonsevne og utholdenhet.

TEKNOLOGILØFT

Komiteen viser til at den teknologiske utviklingen skjer i et høyt tempo, og mener Heimevernet må ta del i innovasjons- og teknologiutviklingen i Forsvaret for å kunne møte et mer komplekst og sammensatt trusselbilde.

Komiteen understreker at utviklingen innenfor blant annet droner, autonomi og elektronisk krigføring må reflekteres i Heimevernets øving og trening, i realistisk samspill med andre plattformer.

TRENING OG ØVING

Komiteen understreker betydningen av tilstrekkelig og regelmessig trening og øving for å vedlikeholde og videreutvikle grunnleggende soldatferdigheter, samhold og operativ evne i avdelingene. Komiteen mener det bør legges til rette for forutsigbar og tilstrekkelig trening for personellet. Militær operativ evne er ferskvare, og komiteen vil fremheve behovet for at dette ivaretas. Komiteen mener regjeringens foreslåtte kutt i Heimevernets treningsaktivitet må reverseres. Samtidig understreker komiteen at Heimevernet må ha fleksibiliteten til at de selv kan prioritere trening og aktivitet ut fra operative behov og beredskapssituasjon.

SIKRE TERRITORIELT ANSVAR

Komiteen viser til at Heimevernets egenart er den landsdekkende og desentraliserte strukturen med lokal tilstedeværelse i hele landet. Komiteen mener denne strukturen er avgjørende for nasjonal beredskap, lokal situasjonsforståelse og evnen til rask respons ved kriser og væpnet konflikt. Komiteen understreker betydningen av å videreutvikle områdestrukturen i tråd med langtidsplanen og sikre Heimevernets evne til å ivareta sitt territoriale ansvar i hele landet, med situasjonsforståelse, overvåkning og sikring av nøkkelområder.

TOTALBEREDSKAP

Komiteen understreker betydningen av å videreutvikle samvirket mellom Forsvaret, sivile myndigheter og øvrige beredskapsaktører på alle nivåer, inkludert Heimevernet, herunder en tydelig vurdering og avklaring av ansvarsdelingen mellom militære og sivile aktører innen objektsikring. Komiteen mener styrket koordinering og samordning vil være avgjørende for nasjonal motstandsdyktighet og beredskap.

For å styrke Heimevernet ytterligere fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde midlene til trening i Heimevernet som i opprinnelig langtidsplan, jf. Prop. 87 (2023-2024), slik at øvingsnivået opprettholdes, og samtidig styrke satsingen på utstyr, utrustning og teknologi i Heimevernet.»

Komiteen viser til Prop. 68 S (2025–2026) og etablering av Agder HV-distrikt (HV-07) som del av Heimevernets opptrapping. Komiteen merker seg at distriktet er etablert som prosjektorganisasjon, men at det kreves ansettelse av resterende leder- og støttefunksjoner for at det skal bli operativt. Komiteen mener rask ferdigstilling er viktig for regional tilstedeværelse og lokal forankring av totalforsvaret.

Komiteen viser til politisk enighet om at det bevilges 20 mill. kroner i statsbudsjettet for 2027 og 10 mill. kroner for 2028, slik at distriktet kan gjøres operativt innen 2028. Komiteen anser det som en moderat investering for å kunne oppnå bedre operativ effekt og sterkere sivil-militært samarbeid i regionen.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen framskynde etableringen av HV-07 ved å legge til rette for ansettelse av resterende leder- og støttefunksjoner i forbindelse med statsbudsjettet for 2027, slik at distriktet kan gjøres operativt innen 2028.»

6. Felleskapasiteter

6.1 IKT

Komiteen merker seg at Prop. 68 S (2025–2026) omtaler modernisering av Forsvarets IKT som en sentral forutsetning for å realisere ambisjonene i langtidsplanen, herunder evnen til situasjonsforståelse, ledelse av operasjoner på tvers av domener og samvirke med allierte. Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen omtaler at de prioriterer videreutvikling av Forsvarets digitale grunnmur, herunder sikker plattform med datasentre og kommunikasjonsinfrastruktur som skal legge til rette for sømløs og sikker utveksling av gradert informasjon innad i Forsvaret, i totalforsvaret og med allierte. Komiteen merker seg at oppgraderingen omfatter både realisering av datasentre til støtte for håndtering av gradert informasjon, oppgradering av Forsvarets kommunikasjonsinfrastruktur og oppgradering av virksomhetsstyringssystemer.

Komiteen merker seg at det er etablert et eget senter for kunstig intelligens og data i Cyberforsvaret, og at proposisjonen prioriterer videre oppbygging og drift av dette. Komiteen viser til at evnen til å utføre data- og etterretningsdrevne multidomeneoperasjoner forutsetter en moderne, sikker dataplattform, og at dette er en grunnleggende forutsetning for at investeringene i andre kapasiteter skal gi full operativ effekt. Komiteen viser videre til at Statens graderte plattformtjenester (SGP) i 2025 ble etablert som egen etat under Forsvarsdepartementet for å levere løsninger for sikker informasjonsutveksling for virksomheter underlagt sikkerhetsloven, og merker seg at proposisjonen rapporterer om jevn økning i antall brukere og virksomheter, særlig fra kommuner og fylkeskommuner.

Komiteen viser til at Stortinget i Innst. 426 S (2023–2024) understreket at norsk kryptokompetanse må opprettholdes og styrkes for å sikre nasjonal kontroll, og at kompetansen innenfor IKT, IKT-sikkerhet og cyberoperasjoner må styrkes. Komiteen forutsetter at denne innretningen ligger fast, og at moderniseringen av IKT prioriteres høyt i den videre gjennomføringen av langtidsplanen.

Komiteen viser til Riksrevisjonens rapport om Forsvarets informasjonssystemer fremlagt oktober 2022 som slo fast at sikre informasjonssystemer er avgjørende for Forsvarets operative evne. Riksrevisjonen fant mangler i informasjonssystemene. Begrunnet i at svakhetene kan få så store konsekvenser for rikets sikkerhet, var dette en «av de mest alvorlige rapportene» revisjonen noensinne har lagt frem. Komiteen viser til at Forsvaret kansellerte den store kontrakten om utvikling av ny skytjeneste, kjent under navnet MAST. Komiteen merker seg at begrunnelsen for å stoppe prosjektet var at det å sette ut hele driften til en ekstern

strategisk partner ikke var forenelig med de høye sikkerhetskravene.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen i sin oppfølgingsrapport i 2025 konstaterte at

«Forsvaret har fortsatt skjermingsverdige informasjonssystemer som ikke tilfredsstillt kravene i sikkerhetsloven. Forsvarets sikkerhetsavdeling ser manglende sikkerhetsgodkjenning av informasjonssystemer som en stor utfordring.»

Komiteen viser videre til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) som i sin årlige trusselvurdering understreker at Norges digitale avhengighet skaper betydelige sårbarheter og videre at sabotasjeforsøk mot norsk infrastruktur er sannsynlig, og at trusselaktører utnytter leverandørkjeder for å nå større mål. Komiteen understreker at sikkerheten i Forsvarets digitale grunnmur har to dimensjoner som begge må være oppfylt samtidig. Teknologiplattformen må for det første være sikker, det vil si ivareta konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet. For det andre må det arbeides for at den underlegges norsk jurisdiksjon, sekundært europeisk. Et system kan være teknisk robust og likevel utgjøre en sårbarhet dersom leverandøren er underlagt fremmed lovgivning som gir andre lands myndigheter adgang til å kreve innsyn i data eller mulighet til å begrense eller stenge tjenester. Slik tilgang kan utløses av politiske beslutninger utenfor norsk kontroll og gjelder uavhengig av hvor data fysisk er lagret.

Komiteen mener derfor at suverenitet over Forsvarets data ikke kan baseres på kontraktvilkår alene, men må sikres gjennom tilstrekkelig nasjonal kontroll over både den fysiske infrastrukturen og den rettslige rammen den opereres innenfor.

Komiteen merker seg målrettede iranske angrep mot amerikanske dataservere i Midtøsten i 2026. Den digitale infrastrukturen blir i større grad del av krigføringen. Komiteen mener det er viktig å ta høyde for slik risiko når den digitale grunnmuren i Forsvaret moderniseres. Komiteen viser til at datasentre der Forsvarets data lagres, i en krigssituasjon kan anses som lovlige militære mål etter krigens folkerett. Komiteen mener det bør vurderes om samlokalisering av Forsvarets data med andre samfunnskritiske data utgjør en uakseptabel risiko sammenlignet med å bruke separate datasentre.

Komiteen viser til viktigheten av å sikre at Forsvarets graderte og ugraderte data lagres på en måte som reduserer risiko. Komiteen mener videre at det må legges til rette for et styrket nordisk og europeisk arbeid for å redusere konsentrasjonsrisiko og sikre Norges digitale handlingsrom og dermed evne til å handle selvstendig og strategisk i en digitalisert verden, også når vi er avhengig av andre.

Komiteen påpeker viktigheten av å holde nasjonal kontroll over sikkerhetspolitiske domener innen IKT-området.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Forsvarets graderte og ugraderte data lagres på en måte som reduserer risiko og øker den nasjonale kontrollen.»

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med nordiske og europeiske land arbeide for at den digitale grunnmuren i Forsvaret underlegges norsk og europeisk jurisdiksjon.»

6.2 Forsvarets sanitet og Forsvarets logistikkorganisasjon

Komiteen viser til at regjeringen i Prop 68 S (2025–2026) foreslår å slå sammen Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) og Forsvarets sanitet (FSAN) til én driftsenhet. Regjeringen foreslår å etablere et felles ledelselement med stab for den nye enheten. Komiteen registrerer at forsvarssjefen anbefaler sammenslåingen, og at begrunnelsen er å effektivisere driften og å samle kompetansemiljøer for understøttelse. FLO blir leder for den nye enheten, mens sjef for FSAN viderefører rollen som generallege og strategisk rådgiver på fagområdet for forsvarssjefen.

7. Øving, trening og aktivitet i Forsvaret

Komiteen viser til den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen og et trusselbilde i kontinuerlig endring og understreker betydningen av at Forsvaret har evne til rask respons, relevante maktmidler og tilstrekkelig utholdenhet. Komiteen fremhever at høy operativ beredskap, aktivitet og tilstedeværelse i prioriterte områder er avgjørende for å ivareta norsk handlingsrom, styrke situasjonsforståelsen og bidra til nasjonal beredskap og kollektivt forsvar.

Komiteen merker seg at evnen til nasjonal beredskap og kollektivt forsvar på enkelte områder vurderes som mindre tilfredsstillende, blant annet som følge av utfordringer knyttet til tilgjengelighet på hovedmateriell, reservedeler og personell med kritisk kompetanse. Komiteen understreker at aktivitet, trening og øving er avgjørende for å styrke Forsvarets operative beredskap og utholdenhet, men at dette samtidig medfører økt slitasje på aldrende materiell og økt forbruk av ammunisjon og andre lagrede ressurser.

Komiteen understreker betydningen av å øke kapasiteten for aktivitet i de deler av strukturen som i størst grad understøtter de strategiske prioriteringene i langtidspanen, og merker seg at høy operativ aktivitet

og tilstedeværelse de senere år har gitt god situasjonsforståelse i prioriterte områder.

Komiteen viser videre til at styrking av beredskap og utholdenhet omfatter økte beholdninger av ammunisjon, reservedeler, drivstoff og materiell samt økt lagerkapasitet. Komiteen understreker at tilstrekkelig logistikk og forsyningssikkerhet er en forutsetning for utholdende operasjoner over tid, og at det er nødvendig med helhetlige vurderinger av balansen mellom aktivitet på kort sikt og utvikling og innfasing av ny struktur.

Komiteen mener at driftssituasjonen i Forsvaret er utfordrende. For at vi skal bevare og få effekt ut av det Forsvaret vi har, må driftssituasjonen forbedres. For å skjerme deler av driften, sikre vedlikehold og sikre mer aktivitet som trening og øving er det etter komiteens oppfatning nødvendig å tilføre mer driftsmidler til Forsvaret.

Komiteen viser til politisk enighet om å øke driftsbudsjettene med 5,125 mrd. kroner i perioden 2026–2036.

8. Forskning og utvikling i forsvarssektoren

Komiteen understreker at forskning og utvikling er en grunnleggende forutsetning for forsvarsevnen. Kunnskap, teknologi og innovasjon avgjør i økende grad utfallet av militære operasjoner, og evnen til å utvikle, anskaffe og anvende ny teknologi raskere enn motstanderen er en strategisk ressurs i seg selv. Komiteen viser til at norsk forsvarssektor over tid har bygget opp sterke fagmiljøer ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren, og med en internasjonalt ledende forsvarsindustri. Dette samspillet har gitt Norge teknologi i verdensklasse innenfor blant annet missilteknologi, luftvern, undervannsteknologi og autonome systemer og har gjort norsk forsvarsindustri til en attraktiv samarbeidspartner for våre allierte.

Komiteen viser til at FFI har vurdert Tromsø som det mest aktuelle navet i en satsing i nord. Her pekes det på rekruttering av forskere, samhandling med andre forskningsinstitusjoner og lokalt næringsliv. Komiteen mener derfor det bør etableres en forskningsavdeling i FFI i Tromsø.

Med Forsvarets tilstedeværelse, og et sterkt kompetansemiljø innen droner og romfart, mener komiteen det er viktig at en viss andel av FFIs stillinger skal lokaliseres til Andøya for å støtte oppunder den videre satsingen innen droner og rombaserte kapabiliteter.

Komiteen mener det også må gjøres en vurdering av mulige fordeler ved å lokalisere stillinger i tilknytning til operative avdelinger. Det er viktig at slikt samarbeid styrkes, og at det finnes forskningsstillinger nært det operative forsvaret, eksempelvis i Indre Troms.

Komiteen merker seg at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) deler denne vurderingen, og at proposisjonen fremhever at erfaringene fra krigen i Ukraina viser hvor avgjørende rask teknologisk omstilling er.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at en viss andel av FFIs stillinger skal lokaliseres til Andøya for å støtte oppunder den videre satsingen innen droner og rombaserte kapabiliteter på Andøya.»

Komiteen er enig med regjeringen i at forsvarssektorens FoU-prioriteringer slik de ble beskrevet i Prop. 87 S (2023–2024) – om å lede og delta i multidomeneoperasjoner, være fremst blant allierte på situasjonsforståelse i nord, og utvikle fremtidige operative evner gjennom teknologisk fornyelse – fortsatt står seg.

Komiteen viser samtidig til at regjeringen foreslår å redusere den totale rammen som forsvarssektoren anvender til forskning og utvikling, med om lag 300 mill. kroner årlig. Komiteen merker seg at regjeringen i sine svar til komiteen opplyser at det per i dag ikke er besluttet hvilke konkrete forskningsformål som vil omfattes av kuttet.

Komiteen vil peke på at det er en spenning mellom regjeringens egen analyse av hvor raskt forsvarsteknologien utvikler seg, og forslaget om å redusere FoU-rammen i en periode der innovasjonstakten må opp. Komiteen merker seg at regjeringen i svar til komiteen erkjenner at en vurdering av «kuttets konsekvenser for innovasjonsevnene [ikke] lar seg utlede».

På denne bakgrunn mener komiteen at den rebalanserte langtidspanen ikke bør innebære en redusert satsing på størrelse med det regjeringen har foreslått. Komiteen viser derfor til politisk enighet om å bevilge totalt 300 mill. kroner mer til forskning og utvikling i perioden 2031–2036 enn det er lagt opp til i Prop. 68 S (2025–2026). Komiteen understreker at det er rimelig at FoU-rammen kan benyttes i Forsvarets arbeid med droner, autonomi, elektronisk krigføring og innovasjon mer generelt.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å gjennomføre hele den foreslåtte nedjusteringen av bevilgningene til forskning og utvikling beskrevet i Prop. 68 S (2025–2026), og sørge for at deler av bevilgningene som tilbakeføres kan benyttes som del av en satsing på droner, autonomi og elektronisk krigføring.»

9. Teknologisk utvikling i forsvarssektoren

Komiteen viser til at den teknologiske utviklingen i forsvarssektoren er rask, og at den i økende grad drives frem av teknologiutvikling utenfor det militære domenet. Særlig gjelder dette utvikling innen kunstig intelligens, autonomi, sensorteknologi og romtjenester. Komiteen merker seg at proposisjonen fremhever at «skillet mellom sikkerhet, økonomi og teknologi i økende grad viskes ut». Komiteen slutter seg til denne beskrivelsen og understreker at norsk næringsliv, sivile teknologimiljøer og academia må sees på som en strategisk ressurs for norsk forsvarsevne.

Komiteen merker seg regjeringens vurdering av at «både Russland og Ukraina tester og utvikler nye våpensystemer løpende», og registrerer at den militært teknologiske endringstakten er rask. Komiteen understreker at fortløpende militært teknologisk læring, tilpassning, innovasjon og adopsjon er avgjørende for Norge og for alliert sikkerhet.

Komiteen merker seg regjeringens vurdering av at norsk og alliert industri «ikke er dimensjonert for å levere på den kraftig økte etterspørselen som har oppstått i etterkant av Russlands angrep på Ukraina», og at Europa har behov for en robust og selvstendig industribase som evner å levere på skiftende behov i krise og krig.

Et samlet storting understreket allerede i Innst. 426 S (2023–2024) at samfunnet må kunne håndtere krise og krig over lang tid, og at et helt sentralt element i dette er å øke forsvarsindustriens produksjonskapasitet betydelig. Komiteen mener denne analysen er enda mer treffende i dag.

Komiteen mener at den teknologiske utviklingen og det høye forbruket av materiell vi ser i pågående kriger, gjør det nødvendig å utarbeide nye anskaffelsesmodeller i forsvarssektoren. Den tradisjonelle modellen, der omfattende anskaffelsesprosesser resulterer i enkeltleveranser, er etter komiteens vurdering ikke tilstrekkelig tilpasset den nye virkeligheten. Komiteen mener det er behov for anskaffelsesmodeller som muliggjør fortløpende samarbeid mellom forsvarsindustri, sivil industri og Forsvaret om utvikling, tilpassning og oppgradering av materiell, og rask oppskalering av produksjonen ved behov.

Komiteen merker seg i denne sammenheng at regjeringen i proposisjonen peker på at erfaringene fra Ukraina viser at det er mulig å «forbedre prosesser for utvikling, kommersialisering og adopsjon av ny teknologi» gjennom utvidede samarbeidsstrukturer og tettere integrasjon mellom industri, academia, næringsliv, Forsvaret og nære allierte. Komiteen slutter seg til denne vurderingen og understreker viktigheten av at analysen følges opp med konkret handling.

Komiteen viser til at droner er det kapasitetsområdet hvor utviklingstrekkene beskrevet over gjør seg sterkest gjeldende. Erfaringene fra Ukraina og Midtøsten viser at droner i dag spiller en avgjørende rolle på tvers av alle militære domener, og at utvikling og forbruk av dronemateriell skjer i et tempo som bryter med etablerte mønstre. Samtidig er det viktig å peke på at droner må samvirke med andre kapasiteter.

Komiteen viser til Innst. 426 S (2023–2024), der Stortinget gjennom vedtak IX ba regjeringen utarbeide og iverksette en overordnet dronestrategi for forsvarssektoren. Komiteen merker seg at regjeringen publiserte sin første dronestrategi 1. desember 2025. Komiteen mener nå at det er nødvendig med et taktskifte i hvordan droner integreres i Forsvarets struktur. Det er avgjørende for norsk forsvarsevne at dronekapasiteter effektivt implementeres i store deler av styrkestrukturen og blir en naturlig del av styrkenes øving og trening.

Komiteen understreker viktigheten av å legge til rette for konkurransedyktige samarbeidsprosjekter mellom ukrainsk og norsk forsvarsindustri på droneområdet. Dette vil kunne bidra til å øke norsk dronekompetanse og produksjonskapasitet.

Da legges det vekt på konkurransedyktige prosjekter med norsk og ukrainsk forsvarsindustri. Formålet forblir det samme, men regjeringen får ikke ansvar for å bygge opp en droneindustri i Norge. Konkurransedyktige prosjekter vil være prosjekter som blir utvalgt gjennom Nansen, EDIP, EDF, nasjonal FoU-ordning mv.

Komiteen vil særlig fremheve det maritime domenet, som er avgjørende for norsk sikkerhet, og hvor norske bedrifter allerede har særlig spisskompetanse.

Komiteen mener at det må etableres et finansiert strategisk arbeid i forsvarssektoren som skal sikre at droner, autonomi og elektronisk krigføring, i realistisk samspill med andre plattformer, fullt ut reflekteres i øving, trening, doktriner og strukturplanlegging. Koordineringen av dette arbeidet bør skje i form av et droneprogram som har en tydelig koordinerende funksjon i Forsvaret. Arbeidet skal bidra til å konkretisere hvilke dronekapasiteter som skal anskaffes og integreres i strukturen og bidra til synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring, og det skal koordinere tiltak for oppfølging av dronestrategien. Komiteen viser til at det bør etableres en egen enhet i løpet av 2026 med ansvar for droneprogrammet, og arbeidet skal evalueres etter to år. Enheten skal forestå koordinering og synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring på tvers av forsvarsgrenene. Enheten skal ikke være en egen forsvarsgren.

Komiteen viser til at regjeringen skal rapportere til Stortinget i statsbudsjettet for 2027 om hvordan oppfølging av tiltakene i dronestrategien kan implementeres, basert på forslag fra Forsvaret.

Basert på dette fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres en egen enhet for å utvikle og implementere et droneprogram i 2026. Programmet skal bidra til synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring og skal koordinere tiltak for oppfølging av dronestrategien, i nært samarbeid med brukerne.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 med forslag til:

1. Nye kontrakts- og avtalem modeller som legger til rette for langsiktige strategiske partnerskap mellom Forsvaret og forsvarsindustrien om droner og autonome systemer. Modellene skal:
 - muliggjøre kontinuerlig dialog og samarbeid mellom Forsvaret og forsvarsindustrien, slik at partene fortløpende kan utvikle løsninger som er militært teknologisk relevante og tilpasset norske forhold.
 - forplikte leverandørene til raskt å kunne oppskalere produksjonen av materiell ved øvelser, krise og krig, i rammen av totalforsvaret.
 - legge til rette for lagring i Norge av komponenter med lang leveringstid og redusere verdikjedesårbarheter.
2. Et finansiert strategisk arbeid som løper gjennom hele planperioden, og som skal:
 - sikre at droner, autonomi og elektronisk krigføring fullt ut reflekteres i øving, trening, doktriner og forsvarsplanlegging, i realistisk samspill med andre plattformer.
 - konkretisere hvilke dronekapasiteter som skal anskaffes og integreres i strukturen.
 - sikre koordinering og synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring på tvers av forsvarsgrenene.
 - rapportere til Stortinget gjennom den årlige meldingen om status, fremdrift, utfordringer og risiko ved gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren.»

Komiteen viser til politisk enighet om å bevilge 100 mill. kroner til oppstart av et droneprogram i 2027, med ytterligere opptrapping til 300 mill. kroner hvert år fra 2028 og 325 mill. kroner hvert år fra 2032 til 2036. Totalt innebærer dette en satsing på ytterligere 2,9 mrd. kroner. Dette er midler som er ment for oppstart og gradvis utvidelse av programmet.

Komiteen presiserer at dette er tentative beløp, og at det reelle finansieringsbehovet kan bli høyere, ettersom den militært teknologiske utviklingen innenfor dronedomenet er under rask utvikling, og både allierte land og potensielle motstandere bruker store ressurser

på stadig mer sofistikerte dronesystemer og nye doktriner for bruk av disse. Hva det endelige finansieringsbehovet blir, avhenger blant annet av teknologisk utvikling, volum og behovet for tempo i oppbyggingen av droneprogrammet. Om det kreves større utbetalinger fra 2028, skal budsjettplanene justeres på egnet måte og med Stortingets involvering, for å sikre raskest mulig fremdrift i oppbyggingen av droneprogrammet.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen orientere om status for Norges droneprogram i den årlige statusmeldingen, herunder en sammenligning av den norske satsingen med tilsvarende arbeid i våre allierte naboland.»

10. Personell og kompetanse

Komiteen viser til at et samlet storting gjennom Innst. 426 (2023–2024) slo fast at et personell- og kompetanseløft er en forutsetning for å gjennomføre langtidsplanen.

Komiteen viser videre til at personellopptrappingen i hovedsak går etter planen, men at det fortsatt er utfordringer knyttet til å opprettholde nødvendig kompetanse i en situasjon med økt aktivitetsnivå og skjerpede krav til operativ utholdenhet. Komiteen merker seg samtidig at regjeringen legger opp til å dimensjonere utdanningssystemet for betydelig vekst, og registrerer at det skal utgis en egen strategi i 2026 for hvordan forsvarssektorens kompetansebehov knyttet til teknologi og systemer skal møtes i lys av den raske teknologiutviklingen.

10.1 Pensjonssaken

Pensjonsvilkårene for militært ansatte er avgjørende for å beholde personell. Komiteen merker seg at antallet som slutter i Forsvaret, har gått ned siden forliket i 2024, men det uløste pensjonsspørsmålet oppgis fremdeles som en sentral årsak til at personell slutter eller vurderer å slutte. Komiteen viser til Innst. 426 S (2023–2024), vedtak XIII, som slo fast at en større del av personellens inntekter skal bli pensjonsgivende. Siden dårlige pensjonsvilkår ble oppgitt som en av hovedgrunnene til at urovekkende mange ansatte sluttet, er det rimelig å anta at Stortingets tydelige vedtak om en bedre pensjon har medvirket til at færre slutter.

Komiteen viser videre til dommen i Høyesterett vedrørende fartøytillegg og landbaserte vakttillegg i Kystvakten. Komiteen merker seg at tillegg som fartøy- og vakttillegg ifølge dommen skal inngå i pensjonsgrunnlaget som variable tillegg. Komiteen merker seg at partene i Forsvaret er enige om hvilke variable tillegg som skal være pensjonsgivende, men det haster å få star-

tet innrapportering til SPK som gjør hoveddelen av personellens inntekter pensjonsgivende.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at oppstart av innrapportering til Statens pensjonskasse i tråd med enighet mellom partene i Forsvaret påbegynnes innen sommeren 2026, slik av en større del av inntektene til militært ansatte blir pensjonsgivende. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for hvordan vedtak XIII i Innst. 426 (2023–2024) er fulgt opp i statsbudsjettet for 2027.»

10.2 Rekruttere og beholde personell

Komiteen merker seg at Prop. 68 S (2025–2026) beskriver rekrutteringen til Forsvaret som generelt god, og at sluttraten i 2025 omtales som den laveste siden 2018, samtidig som Forsvaret fortsatt har utfordringer med å rekruttere og beholde personell med riktig kompetanse og erfaring i enkelte kategorier. Komiteen viser til at proposisjonen peker på særlig kritiske områder som offiserer midt i karriereløpet, teknikere og personell med IKT-kompetanse, og merker seg at effektene av økt utdanningskapasitet vil ta tid som følge av lange utdanningsløp. Komiteen viser videre til lønns- og inntektprosjektet, som gjennomføres i hovedsak gjennom tre arbeidsområder, hhv. arbeidstid og godtgjøring, avtaleverk/styring/forvaltning og geografisk mobilitet. Komiteen registrerer at departementet avventer målbar effekt fra flere tiltak gjennomført i 2025.

Komiteen viser til at forsvarsløftet innebærer en stor økning innen investeringer og anskaffelser innenfor materiell, EBA og IKT, samt en vesentlig opptrapping av militært ansatte og vernepliktige. Komiteen understreker at støttefunksjonene må styrkes for å ivareta det økte arbeidsomfanget.

Komiteen viser til den pågående moderniseringen og styrkingen av Forsvarets IKT. I likhet med andre grener er det viktig å opprettholde en balanse mellom investeringer og drift. Komiteen merker seg at personell med IKT-kompetanse er blant de yrkesgruppene som er vanskeligst å rekruttere til Forsvaret. Gitt den sentrale plassen moderniseringen av Forsvarets IKT-systemer har i forsvarsløftet, legger komiteen til grunn at det iverksettes målrettede tiltak for å rekruttere flere med IKT-kompetanse. Komiteen merker seg at det stilles krav til kunnskapsoverføring til Forsvarets egne ansatte ved kontraktsinngåelse med private IKT-tilbydere.

Komiteen mener det bør være et mål på mellomlang sikt at Forsvarets IKT-systemer hovedsakelig driftes av Forsvarets egne ansatte.

For å lykkes med forsvarsløftet understreker komiteen betydningen av å ivareta ansatte og soldater samt å sikre rekruttering av nytt personell for å styrke

den operative evnen over tid. Komiteen mener Forsvaret må føre en god og fremtidsrettet familiepolitikk som legger til rette for å kombinere tjeneste i Forsvaret med familieliv og bosetting. Komiteen viser samtidig til at mange administrative funksjoner i dag er organisert langt fra den operative virksomheten. Komiteen mener at flere støtte- og administrative funksjoner nærmere de operative avdelingene vil kunne bidra til å styrke de operative miljøene, legge til rette for rekruttering og sikre bedre støtte til den daglige virksomheten.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med mål om at en andel av de administrative oppgavene flyttes ut over en periode på fem år slik at de kommer nærmere de operative avdelingene slik at også forsvarsmiljøene i distriktene styrkes. Utredning, planlegging og gjennomføring skal utføres i nært samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.»

Komiteen mener det også bør vurderes tiltak som i større grad legger til rette for bosetting og langsiktig tilknytning til lokalsamfunn i nord. Komiteen viser til at økt bosetting blant forsvarsansatte vil styrke den lokale beredskapen, understøtte Forsvarets langsiktige tilstedeværelse og rekruttering i regionen, bidra til å styrke vertskommunene og bygge mer bærekraftige lokalsamfunn.

Det kan være flere tiltak som gjør det mer attraktivt for forsvarsansatte å melde flytting til Finnmark. Komiteen mener at et mulig tiltak er å la forsvarsansatte som flytter til tiltakssonen, beholde pendlerordningene sine.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en prøveordning i Finnmark med tiltak for å gjøre det mer attraktivt for forsvarsansatte å melde flytting til tiltakssonen.»

Komiteen viser til Innst. 426 (2023–2024), der viktigheten av et bedre lønns- og insentivsystem ble understreket som nødvendig for rekruttering i Forsvaret. Komiteen viser videre til økte effektiviseringsgevinster og påpeker at disse ikke skal gå på bekostning av målet om bedre arbeidsvilkår i sektoren.

10.3 Verneplikt og førstegangstjenesten

Komiteen merker seg at Prop. 68 S (2025–2026) legger til grunn en gradvis økning i antallet vernepliktige som kalles inn til tjeneste, om lag 4 600 flere innen 2036, og at dette skal understøtte bemanningen av styrkestrukturen med relevant personell. Komiteen understreker samtidig at proposisjonen fremhever behov-

et for en helhetlig utvikling av rammene for Forsvarets bruk av verneplikt, der Forsvarets behov må balanseres mot samfunnsøkonomiske konsekvenser og arbeidskraftbehov i øvrige sektorer.

11. Infrastruktur

Komiteen viser til at militær infrastruktur defineres i proposisjonen som de grunnleggende fysiske og organisatoriske strukturerne (feks. bygninger, veier, strømforsyning) som er nødvendig for driften av et samfunn eller en virksomhet. Infrastruktur i militær kontekst er et overordnet paraplybegrep for infrastruktur som kreves for å understøtte militære kapabiliteter og kapasiteter. Eiendom, bygg og anlegg (EBA) omfattes av infrastrukturbegrepet.

Komiteen viser til at tilstrekkelig infrastruktur med nødvendig kvalitet er en grunnforutsetning for å lykkes med Forsvarsløftet. Komiteen merker seg at budsjettet for 2026 følger opp langtidsplanen gjennom økte bevilgninger til både investeringer og vedlikehold.

Komiteen understreker at tilstandsutviklingen på Forsvarets bygningsmasse over tid har vært utfordrende. Selv om økte vedlikeholdsmidler fra 2025 har bidratt til å bremse den negative utviklingen, konstaterer komiteen at vedlikeholdsetterslepet fremdeles er betydelig. Komiteen støtter det pågående arbeidet mellom Forsvarsbygg og Forsvaret for å revidere kriteriene for prioritering, slik at kritiske kapasiteter, herunder nasjonal og alliert infrastruktur, sikres nødvendige midler.

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen varsler en målrettet kursjustering innenfor infrastrukturområdet, med tydeligere prioriteringer og bedre balanse mellom investering og vedlikehold. Komiteen støtter den foreslåtte reprioriteringen der verdibevaring av eksisterende infrastruktur prioriteres høyere enn nybygg og standardheving, og der minimumsløsninger som dekker operative behov, skal være hovedregelen. Komiteen merker seg at gjeldende rammebetingelser for planlegging og gjennomføring av militære bygge- og anleggstiltak i flere tilfeller ikke er tilstrekkelig tilpasset forsvarssektorens behov, og støtter regjeringens arbeid med å utvikle en egen sektorpolitikk for forsvarssektorens infrastruktur som sikrer tydelig statlig styring for tiltak av nasjonal sikkerhetsmessig betydning.

Komiteen viser til at de siste årene er gjennomført en rekke tiltak for å forbedre boforholdene for personell, inkludert boliger, kvarter og mannskapsforlegninger, men understreker at mye gjenstår.

Komiteen merker seg regjeringens prioritering av store infrastrukturprosjekter som understøtter operative kapabiliteter. I 2025 er det blant annet godkjent to store prosjekter som understøtter Forsvarets kapabiliteter: etablering av tankanlegg for hele landet, og økt

kostnadsramme for vedlikeholdsfasiliteter for nye ubåter på Haakonsværn, inkludert kaianlegg.

Komiteen registrerer at arbeidet med å tilrettelegge for felles rekruttskole for Forsvaret er i en forprosjektfase, der fasiliteter for rekruttutdanning i Hæren videreutvikles og samles med hovedsete på Terningmoen. Det planlegges med ekstern kvalitetssikring i 2026.

Komiteen har videre merket seg signalene fra samferdselsministeren om at forsvarssektorens innmeldte behov vil prioriteres høyt i den kommende nasjonale transportplanen. Dette inkluderer oppgradering av jernbane- og veinett i nord, oppgradering av strategisk viktige havner, oppgradering av øst-vest-forbindelser og tilstrekkelig jernbanemateriell til frakt av trosser og utstyr. Komiteen slutter seg til at forsvarssektorens behov prioriteres høyt i kommende Nasjonal transportplan.

Komiteen viser til at det i forbindelse med etableringen av Finnmarksbrigaden må etableres nye forsyningslinjer og framlagring i Finnmark. Komiteen ber om at lagring i fjell prioriteres, og løsningene som velges, bør også understøtte sivilsamfunnets beredskap.

12. Totalforsvar og sivil-militært samarbeid

Komiteen viser til at Prop. 68 S (2025–2026) understreker betydningen av et robust totalforsvar for gjennomføringen av Forsvarsløftet, og merker seg at sivil støtte til militær innsats er identifisert som en hovedprioritet. Totalforsvaret omfatter gjensidig støtte og samarbeid mellom forsvarssektoren og det sivile samfunnet knyttet til hendelser og kriser i fred, krise og krig. Forsvarets evne til å forsvare landet er summen av innsatsen til militære og sivile aktører.

Komiteen viser til Riksrevisjonens tidligere undersøkelser av totalforsvaret, som har påpekt svakheter i koordinering og samarbeid mellom sivile og militære myndigheter, og understreker at disse svakhetene må utbedres systematisk. Komiteen merker seg at regjeringen legger frem proposisjonen før det foreligger en fullstendig oversikt over hvilke sivile utgifter og tiltak som skal understøtte forsvarsevnen, og før ansvarsfordelingen på tvers av sektorer er tydeliggjort. Komiteen understreker viktigheten av at dette arbeidet prioriteres høyt, slik at sivile og militære tiltak planlegges og gjennomføres integrert.

Komiteen understreker at totalforsvar ikke er Forsvarsdepartementets eneansvar, men krever politisk prioritering, ressursallokering og langsiktig planlegging på tvers av hele statsforvaltningen. Komiteen merker seg at proposisjonen viser til at det i 2026 skal etableres nasjonale beredskapsråd innenfor ni samfunnskritiske

områder og utarbeides en første langtidsplan for sivil beredskap.

Komiteen understreker at dersom sivile utgifter i kommunesektoren, transportsektoren, helsesektoren eller andre sivile områder skal regnes inn under 1,5-prosentmålet, må dette følges opp med tydelig rapportering til Stortinget som viser hvilke konkrete tiltak og investeringer som styrker Norges beredskap og evne til å motstå trusler.

Komiteen understreker at frivillig sektor og næringslivet er viktige aktører i totalforsvaret, og merker seg at proposisjonen legger opp til at disse skal involveres i de nasjonale beredskapsrådene. Komiteen forutsetter at regjeringen legger til rette for et forpliktende samarbeid med frivillige organisasjoner og private virksomheter, herunder gjennom strategiske beredskapsavtaler som sikrer at samfunnets samlede ressurser kan mobiliseres effektivt i krise og krig.

Komiteen understreker at lokalt næringsliv er en sentral del av totalberedskapen, og at selvforsyning er avgjørende for at Forsvaret skal fungere også i krise og krig. Sivile verdikjeder bør være så nært de operative miljøene som mulig. Det er derfor viktig at Forsvaret øker sin involvering med små og mellomstore leverandører der det er hensiktsmessig.

Komiteen ber om at regjeringen, i påvente av egen lov om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser, sikrer at handlingsrommet i EØS-avtalen benyttes ved forsvarsanskaffelser for å ivareta nærhet til de operative miljøene samt nasjonal beredskap og kontroll over strategiske forsyninger.

Komiteen merker seg at det er etablert et rammeverk for samhandling mellom transport- og forsvarssektoren, der Forsvarets transportinfrastrukturbehov skal analyseres årlig og inngå i ordinære planleggingsprosesser. Komiteen forutsetter at dette samarbeidet følges opp systematisk, og at identifiserte militære infrastrukturbehov gjenspeiles i konkrete prioriteringer og tiltak.

Komiteen fremhever betydningen av helseberedskap for totalforsvaret og understreker at evnen til å evakuere og behandle sårede, opprettholde blodberedskap og sikre tilgang på legemidler og medisinsk utstyr i krise og krig er avgjørende både for forsvarsevnen og for befolkningens trygghet. Komiteen forutsetter at det sivil-militære samarbeidet på helseområdet styrkes gjennom tilstrekkelige ressurser, tydelige ansvarslinjer og regelmessig trening og øving.

Komiteen forutsetter at regjeringen i fremtidige rapporteringer om langtidsplanen redegjør for status i arbeidet med totalforsvaret, herunder fremdrift i etablering av nasjonale beredskapsråd, gjennomføring av langtidsplan for sivil beredskap og implementering av vertslandsstøttekonsept. Komiteen understreker at Stortinget må gis tilstrekkelig innsyn til å kunne vurdere om totalforsvaret faktisk styrkes i takt med den militære

oppbyggingen, og om sivile sektorer er rustet til å yte den beredskapen som forutsettes.

Komiteen viser til regjeringens ambisjon om mer effektive anskaffelser i forsvarssektoren gjennom større entrepriser, samtidig som små og mellomstore bedrifter skal ha gode muligheter til å delta.

Komiteen understreker at et livskraftig og konkurransedyktig næringsliv i hele landet er en viktig del av totalberedskapen. Komiteen viser til at Norge har fortrinn og særegen kompetanse innenfor blant annet verfts- og skipsindustri.

Komiteen mener det bør legges ytterligere til rette for at lokale og regionale leverandører kan delta i forsvarssektorens oppdrag, også i større kontrakter.

Komiteen mener dette vil kunne styrke beredskapen, forsynings sikkerheten og gjennomføringsevnen, samtidig som det bidrar til verdiskaping og kompetanse i distriktene.

Videre viser komiteen til Riksrevisjonens tidligere undersøkelser av totalforsvaret, som har påpekt svakheter i koordinering mellom sivile og militære myndigheter, uklare ansvarslinjer og manglende ressurser i kommunene til å ivareta totalforsvarets oppgaver. Komiteen understreker at kommunene har en sentral rolle i totalforsvaret gjennom ansvar for beredskap, infrastruktur, grunnleggende helse- og velferdstjenester og sivil støtte til militær virksomhet.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget prinsippene og kriteriene som legges til grunn for hvilke sivile utgifter og tiltak som skal regnes inn under 1,5-prosentmålet til forsvarsrelaterte formål.»

Komiteen viser til at proposisjonen fremhever totalforsvar og sivil støtte til militær innsats som en hovedprioritet, og merker seg at Norge har forpliktet seg til å bruke inntil 1,5 pst. av BNP på sivile forsvars- og sikkerhetsrelaterte utgifter innen 2035. Komiteen mener at sivil beredskapsopplæring er en viktig del av denne satsingen, og at et beredskapskurs vil styrke samfunnets samlede evne til å motstå trusler.

Komiteen viser til at Finnmark fylkeskommune allerede gjennomfører beredskapsuke i videregående skole med godt resultat. Komiteen ber regjeringen, i samarbeid med relevante departementer, utrede et beredskapskurs i sivil regi organisert i følgende spor:

1. Beredskapskurs i videregående skole, basert på Finnmarks modell, med opplæring i førstehjelp, evakuering og beredskap.
2. Frivillig beredskapskurs for voksne som ønsker å styrke sin beredskapskompetanse.

Komiteen forutsetter at utredningen vurderer hvordan slike tiltak kan bidra til å realisere 1,5-prosent-

målet, og legger til grunn at sivil beredskapsopplæring bør være en sentral del av regjeringens arbeid med å styrke totalforsvaret.

13. Støtte til Ukraina

Komiteen merker seg regjeringens omtale av Norges støtte til Ukrainas forsvarskamp i Prop. 68 S (2025–2026), og deler oppfatningen om at en eventuell russisk seier i Ukraina vil utgjøre en svært alvorlig sikkerhetspolitisk trussel mot hele det demokratiske Europa. En russisk seier vil både legitimere Russlands krigføring og vise at det lønner seg å bruke militærmakt for å nå politiske mål. Derfor er det avgjørende, både for norsk og europeisk sikkerhet, at Norge bidrar effektivt til at Ukraina går seirende ut av krigen.

Komiteen viser til at Nansen-programmet for Ukraina er utvidet fram til 2030, og at støtten har blitt mer omfattende gjennom etableringen av ulike kapabilitetskoalisjoner. Komiteen viser til at støtten i 2025 ble utvidet i to omganger etter forhandlinger i Stortinget, først fra 15 mrd. kroner til 35 mrd. kroner og siden fra 35 mrd. kroner til 85 mrd. kroner, hvorav militær støtte utgjør 70 mrd. kroner. Støttenivået fra 2025 ble videreført i 2026.

Komiteen mener regjeringen fortløpende må vurdere innretningen og størrelsen på støtten til Ukraina, og at terskelen må være lav for å kalle inn partiene på Stortinget til nye forhandlinger om en eventuell utvidelse av rammen for Nansen-programmet.

Komiteen legger til grunn at Nansen-programmet skal innrettes på en måte som gir liten innvirkning på aktivitetsnivået i norsk økonomi.

Komiteen har mottatt innspill fra en rekke aktører i forsvarsindustrien som påpeker at det er mulig å realisere flere gjensidig fordelaktige samarbeidsprosjekter mellom norske og ukrainske forsvarsprodusenter. Det finnes mulige leveranser av norskprodusert forsvarsmateriell som ukrainske myndigheter etterspør, som kan ha positive følger både for Ukrainas kampkraft og Norges forsvarsindustrielle produksjonskapasitet.

Komiteen mener at midler fra den militære støtten i Nansen-programmet i større grad kan brukes til å finansiere samarbeidsprosjekter mellom norske og ukrainske forsvarsbedrifter og leveranser av forsvarsmateriell fra Norge, så lenge det er etterspurt av ukrainske myndigheter og det legges til grunn at Nansen-programmet innrettes på en måte som gir liten innvirkning på aktivitetsnivået i norsk økonomi.

Komiteen mener at flere samarbeidsprosjekter er strategisk avgjørende for Norge, gitt den svært raske og omfattende militærteknologiske innovasjonen i Ukraina. Komiteen understreker at intensjonen med forslaget ikke er å bruke så mye som mulig av den militære

støtten i Norge, og viser til at hensynet til prisveksten og rentenivået i norsk økonomi må ivaretas.

13.1 Erfaringer fra krigen og videre samarbeid

Komiteen viser til at Russlands fullskalakrig mot Ukraina har endret moderne krigføring på grunnleggende måter. Stridsfeltet preges av hurtig digitalisering, utstrakt bruk av droner og autonome systemer, og en endringstakt der nye våpensystemer og tiltak utvikles, testes og settes i produksjon på uker og måneder snarere enn år. Komiteen mener Ukraina under svært krevende forhold har vist en imponerende evne til innovasjon, og gjennom krigen har bygget en industriell kompetanse og kapasitet som i fremtiden vil kunne være en strategisk ressurs for hele det demokratiske Europa. Samtidig vil komiteen understreke at droner må samvirke med andre kapasiteter, og at de ikke nødvendigvis kan erstatte mer tradisjonelle systemer.

Komiteen understreker viktigheten av militærteknologisk samarbeid mellom Norge og Ukraina. Slikt samarbeid er gjensidig fordelaktig og styrker både Ukrainas forsvarsevne og norsk forsvarsindustri. Komiteen mener særlig droner, det maritime domenet og luftvern peker seg ut som områder der tettere samarbeid kan gi størst effekt.

14. Forbedring, modernisering og effektivisering

Komiteen merker seg at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) beskriver et pågående reform- og forbedringsprogram i forsvarssektoren, der målet er økt operativ evne gjennom høyere tempo, bedre styring og ledelse og styrket gjennomføringsevne. Komiteen viser til at regjeringen fremhever en mer effektbasert styring, tydeligere ansvarsdeling, økt delegering og integrerte planprosesser mellom etatene som sentrale grep for å korte ned beslutningstid og styrke evnen til helhetlige prioriteringer.

Komiteen merker seg videre at proposisjonen peker på forbedringer i anskaffelses- og investeringsprosesser, herunder profesjonalisering av anskaffelser gjennom Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg, overføring av ansvar for materielltilgjengelighet og oppetid til Forsvaret, samt ambisjon om raskere implementering av IKT-understøttelse og økt tempo i EBA-porteføljen. I den forbindelse merker komiteen seg at flere høringsinstanser, blant annet fra forsvarsindustrien, mener at handlingsrommet i regelverk for anskaffelser kan utnyttes bedre, og at styringsmodeller og beslutningsprosesser i større grad bør tilpasses den raske teknologiske utviklingen.

Komiteen forutsetter at regjeringen i det videre arbeidet vurderer hvordan rammebetingelsene for raskere anskaffelser, særlig på områder med kort utviklingsyklus, kan styrkes innenfor gjeldende regelverk.

Komiteen merker seg at forbedring og effektivisering også omtales som et virkemiddel for å frigjøre økonomisk handlingsrom og redusere risiko i gjennomføringen av langtidsplanen, og viser til at det i proposisjonen legges til grunn gevinstrealisering på minimum 2,7 mrd. kroner frem til 2031, der minst en tredel skal kunne tas ut som budsjettgevinster i det årlige budsjettarbeidet.

Komiteen viser til at etatene under Forsvarsdepartementet står for den største konsulentbruken i staten og i 2024 brukte totalt 2,6 mrd. kroner på eksterne konsulenter, mot 1,4 mrd. kroner fire år før. Komiteen understreker at denne kostnadsveksten ikke kan fortsette. Det er en klar ambisjon å redusere konsulentbruken så mye som mulig og benytte faste ansatte der det er mulig.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at forsvarssektorens konsulentutgifter reduseres som en del av det langsiktige effektiviseringsarbeidet i sektoren.»

14.1 Avbyråkratiserings- og forenklingsspakke

Komiteen viser til at Forsvarsløftet forutsetter mer enn økte bevilgninger. Komiteen understreker at forsvarsindustri, militær aktivitet og tilhørende infrastruktur utgjør kritisk nasjonal sikkerhet og må prioriteres tydeligere i regelverk og forvaltning. Dagens prosesser preges av lang saksbehandlingstid, fragmenterte tillatelseløp og usikker tilgang på kraft, noe som samlet svekker gjennomføringsevnen og tempoet i oppbyggingen av beredskap.

Komiteen mener derfor at regelverket må tilpasses den sikkerhetspolitiske situasjonen, med raskere, mer forutsigbare og bedre samordnede prosesser, uten å svekke grunnleggende krav. Etablering og utvidelse av forsvarsrelatert aktivitet må gis forenklet behandling, og staten må i større grad bruke sine virkemidler innen planlegging, kraftforsyning og samordning.

Komiteen viser videre til behovet for en helhetlig tilnærming der industri, operativ aktivitet, infrastruktur og energiforsyning ses i sammenheng. Dagens utviklingstakt er utilstrekkelig, og Norge risikerer å svekke sitt konkurransefortrinn innen forsvarsteknologi.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en mekanisme i Forsvarsdepartementet for rask avklaring og godkjen-

ning av nødvendige tillatelser for å legge til rette for effektiv testing og utprøving i forsvarsindustrien.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gjør det enklere å etablere midlertidige bygg og installasjoner i områder regulert for forsvarsformål.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forsvarsindustrien har et dedikert kontaktpunkt, inkludert tilgang til rask veiledning i konkrete hastesaker, for å hindre unødige forsinkelser i saker underlagt eksportkontroll.»

15. Økonomi

Komiteen viser til at Forsvarsløftet (Prop. 87 S (2023–2024)) vektlegger at vår nasjonale evne til å forebygge og motvirke konflikt skal styrkes betydelig. Stortinget la i Innst. 426 S (2023–2024) til grunn en økonomisk ramme på til sammen 1 635 mrd. kroner for planperioden 2025–2036, som målt i 2026-kroner utgjør om lag 1 733 mrd. kroner.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 68 S (2025–2026) av at realiseringen av planlagt strukturutvikling har blitt vesentlig dyrere, hvor pris- og kostnadsvekst, valutakursutvikling og lange ledetider på forsvarsmateriell påvirker hvor mye av vedtatt ambisjon det er mulig å realisere innenfor de økonomiske rammene. Et endret trusselbilde fører i tillegg til at ambisjoner som kan realiseres raskt, blir viktigere, noe som medfører behov for justeringer i strukturutviklingen.

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) foreslår en utvidelse av rammen med om lag 115 mrd. kroner slik at den oppdaterte rammen blir 1 848 mrd. 2026-kroner for perioden 2025–2036. Komiteen merker seg at Stortinget i forliket vedtok å framskynde det siste økonomiske løftet fra 2032 til 2031, og at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) foreslår å framskynde dette løftet ytterligere til 2030. Komiteen viser til at proposisjonen vektlegger å skape mest mulig forsvarsevne ut av hver krone, og at regjeringen i lys av industriens ledetider, trusselbildet og kostnadsveksten også foreslår omprioriteringer innenfor den økonomiske rammen.

Komiteen merker seg også at vedtatt langtidsplan utvidet planperioden fra åtte til tolv år, med avslutning i 2036, og at regjeringen i Prop. 68 S (2025–2026) foreslår en ytterligere utvidelse av planperioden til 2040.

Komiteen understreker at de økonomiske bevilgningene ikke ligger i selve langtidsplanen, men i budsjettene som vedtas årlig.

Komiteen understreker at Norges forsvarsevne ikke alene defineres av beløpene som Stortinget bevilger, men i kapasitetene som bevilgningene kan omsettes til, i lys av tilgangen på personell, industriens ledetider,

teknologisk utvikling og forsvarsviljen i befolkningen. Det fordrer at alle bevilgninger har en oppdatert, forsvarsfaglig begrunnelse og forvaltes forsvarlig og effektivt, samt at Forsvaret og sivilsamfunnet gjensidig understøtter hverandre.

Komiteen viser til at de forslag til vedtak som fremmes i innstillingen, vil ha konsekvenser både for den samlede økonomien i planen og for periodiseringen av kostnadene som er knyttet til de enkelte satsingene og tiltakene i denne. Komiteens anbefalinger legger i sum til grunn et høyere ambisjonsnivå for forsvarssatsingen tidligere enn det regjeringen har anbefalt i Prop. 68 S (2025–2026). Komiteen legger til grunn at dette vil håndteres gjennom en kombinasjon av omprioriteringer i planen, ytterligere økte krav til effektivisering og gevinstrealisering internt i sektoren og tilførsel av ytterligere budsjettmidler.

I Prop. 87 S (2023–2024) lå det et effektivitetskrav hvor 1/3 skulle være kvantitative gevinster til omdisponering i statsbudsjettet og 2/3 kvalitative gevinster som ble beholdt til å styrke forsvarssektoren. Komiteen har lagt til grunn at effektiviseringskravet utvides i tid frem til 2036, samtidig som det utvides i omfang fra og med 2027, i tråd med utvidelsen av planen og økningen i økonomisk ramme. Fortsatt skal minimum 1/3 av det utvidede kravet kunne omdisponeres til andre områder på statsbudsjettet i det årlige budsjettarbeidet. Deler av de kvalitative gevinstene fremover omgjøres til å være kvantitative og benyttes til å finansiere enigheten i behandlingen av Prop. 68 S (2023–2024), til sammen 2 360 mill. kroner over perioden.

Komiteen viser til at dette skjerpede effektiviseringskravet vil stille økte krav til arbeidet med modernisering og effektivisering i sektoren. For at effektiviseringsgevinstene skal kunne realiseres, vil det fordrer at forsvarssektoren blir mer produktiv i planperioden. Ny teknologi, smartere arbeidsmåter og bedre organisering kan gi økt forsvarsevne og bedre utnyttelse av ressursene. I lys av den betydelige opptrappingen av forsvarsbudsjettene er det avgjørende at ressursbruken prioriteres slik at mest mulig går til operativ evne. Komiteen mener imidlertid at de innarbeidede effektiviseringsmålene ikke skal gå på bekostning av øving, trening og operativ evne. Komiteen vil derfor fremheve at effektiviseringstiltakene må rettes inn mot andre områder.

Komiteen legger til grunn at regjeringen kommer tilbake til Stortinget om samlet inndekning og finansiering som en del av det årlige budsjettarbeidet. Stortinget legger til grunn at den samlede rammen øker utover det som ble lagt til grunn i Prop. 68 S (2025–2026) med 6,15 mrd. kroner.

Komiteen viser til at omprioriteringer i planen på kort sikt i hovedsak er gjort innenfor EBA-området med nærmere 2,6 mrd. kroner i perioden frem til og med

2031. Komiteen viser til at reduksjonen i midler til EBA må rammes inn med følgende prinsipper:

- i. Operativ evne ved å øke utholdenhet og robusthet i den eksisterende infrastrukturen skal prioriteres foran standardheving.
- ii. Minimumskrav og nøkterne løsninger skal være førende.
- iii. Økt bruk av standardiserte og kostnadseffektive byggeløsninger.
- iv. Strengere prioritering og bedre kostnadskontroll i EBA-prosjekter.
- v. Lavere bevilgninger løses innen administrasjon og rådgivning som ikke direkte understøtter kritisk infrastruktur.

Komiteen viser til at høy etterspørsel og begrenset produksjonskapasitet har gitt økte priser og gjør det krevende å sikre tilgang på enkelte ammunisjonstyper og forsyningsklasser. Forsvaret skal fase inn nye våpenplattformer og kapasiteter de kommende årene, men det er ennå ikke avklart når alt materiellet blir tilgjengelig og man får behov for ammunisjon. Samtidig går den teknologiske utviklingen raskt, blant annet innen misilteknologi, noe som kan gi økt effekt og lavere priser på sikt.

Komiteen mener at en mindre andel av den foreslåtte ytterligere satsingen på stridsavgjørende ammunisjon og forsyningsberedskap senere i perioden foreløpig bør prioriteres til andre satsinger. Det forutsetter at regjeringen kommer tilbake til Stortinget i perioden med en ny vurdering av behovet og eventuelt forslag om å øke midlene til formålet.

Komiteen viser til at den politiske enigheten dermed medfører en økt satsing tilsvarende 8,5 mrd. kroner. i perioden 2026–2036, gjennom tilførsel av ekstra midler på 6,15 mrd. kroner og et økt effektiviseringskrav som skal frigi midler til andre områder i sektoren, på 2,36 mrd. kroner. I tillegg gjøres det omprioriteringer for ytterligere 6,26 mrd. kroner i perioden.

Regjeringens forslag, samt ytterligere friske midler, gir en ny økonomisk ramme på om lag 121 mrd. kroner. i perioden 2026–2036, slik at ny samlet ramme for langtidsplanen er 1 854 mrd. 2026-kroner i perioden 2025–2036.

16. Styring og kontroll

Komiteen viser til at langtidsplanen innebærer en omfattende bruk av fellesskapets midler over mange år. Det stiller store krav til hvordan forsvarssektoren styres og følges opp.

Komiteen mener tre hensyn må ligge til grunn for styringen av forsvarssektoren. For det første må bevilgningene gi mest mulig operativ evne. For det andre må

Stortinget ha reelt innsyn i hvordan midlene brukes, kunne følge opp at Stortingets vedtak gjennomføres, og kunne føre parlamentarisk kontroll. Det krever budsjetter med tilstrekkelig detaljnivå og en fortløpende og tillitsfull dialog mellom regjeringen og Stortinget. For det tredje må forvaltningen være tidsriktig, effektiv og ryddig. Korrupsjon, habilitetsbrudd og uregelmessigheter rammer ikke bare ressursbruken, men også tilliten i befolkningen – som er en forutsetning for at en så stor satsing kan gjennomføres over tid.

Komiteen understreker at disse tre hensynene henger uløselig sammen. Effektiv bruk av midler er vanskelig uten innsyn, og innsyn forutsetter ordnede forhold.

Komiteen mener regjeringens årlige rapportering til Stortinget om status, fremdrift, utfordringer og risiko ved gjennomføringen av langtidsplanen så langt ikke gir et godt nok bilde av fremdriften på sentrale områder, herunder personelloppbygging, investeringsprosjekter og infrastruktur. Komiteen forventer at regjeringen leverer mer presise og etterprøvbare opplysninger i fremtidige forslag til forsvarsbudsjett og i de årlige rapporteringene.

Komiteen mener det er behov for reform av Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg. Begge etatene har en avgjørende rolle i gjennomføringen av langtidsplanen og må settes bedre i stand til å realisere målsettinger i henhold til vedtatte tidsrammer og budsjetter.

Komiteen beskrev i Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) utfordringene knyttet til styringen av forsvarssektoren. Komiteen pekte der på at det er knyttet en rekke ulike risikomomenter til gjennomføringen av den vedtatte langtidsplanen. Komiteen viste videre til at det parallelt med gjennomføringen av langtidsplanen fra 1. januar 2025 også skulle implementeres en omfattende styringsreform i forsvarssektoren.

Komiteen har fortsatt ikke fått en redegjørelse for hvilke nye grensesnitt det skal være i styrings- og ansvarslinjene mellom departementet og Forsvaret, mellom Forsvaret og de øvrige etatene i forsvarssektoren og mellom departementet og de øvrige etatene. Komiteen mener fortsatt at det er en stor risiko knyttet til å gjennomføre en omfattende styringsreform samtidig med at det skal gjøres betydelige investeringer i sektoren, det skal skje en stor personellopptrapping, gammelt materiell skal fases ut, nytt materiell skal fases inn, og Forsvaret skal levere økt operativ evne. I tillegg til økte kostnader kan behovet for en reprioritering av langtidsplanen allerede halvannet år inn i planperioden også tyde på manglende kontroll.

Komiteen viser til alvorlige observasjoner, dokumentert gjennom en rekke analyser og rapporter fra Riksrevisjonen, inkludert betydelige forsinkelser i gjennomføringen kostnadsoverskridelser, manglende effektivisering og gevinstrealisering, lav innsikt i kostnadsbil-

det og lav tillit mellom aktører i sektoren. Komiteen merker seg at omfattende årsaksanalyser blant annet konkluderte med at styringen ikke var innrettet mot mål på operative evne. Det var for dårlige styringsdata, sektoren var fragmentert med uklare ansvarsforhold, og det var betydelige mangler i virksomhetenes styring og kontroll.

Komiteen viser videre til at Forsvarskommisjonen i NOU 2023:14 ga en grundig analyse av styringsutfordringene i forsvarssektoren. Kommisjonen påpekte at sektoren er preget av «store budsjettoverskridelser i flere prosjekter», at modernisering- og effektiviseringsmål ikke realiseres, og at innkjøpt materiell ikke alltid leverer som ønsket eller til riktig tid. Kommisjonen konkluderte med at «skjerpet kontroll, styring og ledelse i sektoren må ligge til grunn for styrking av forsvarsevnen», og anbefalte blant annet at det gjennomføres «en helhetlig og systematisk gjennomgang av de fire etatene i forsvarssektoren», med særlig oppmerksomhet på ansvarsfordeling og organisering. Komiteen merker seg videre at kommisjonen anbefalte en «bredt anlagt effektivitetsanalyse av forsvarssektoren», med hovedspørsmål om hvordan midlene til forsvarsformål faktisk anvendes.

Komiteen mener Forsvarskommisjonens analyse fortsatt står seg, men merker seg også at Forsvarsdepartementet har iverksatt tiltak for å løse opp i utfordringene. Komiteen viser særlig til kommisjonens vurdering av at «anskaffelsesprosessene i forsvarssektoren tar altfor lang tid», og at det er behov for «en vesentlig styrking av virksomheten, både for å opprettholde fremdrift og for å minimere risiko for forsinkelser og budsjettoverskridelser». Anskaffelsesfunksjonen i forsvarssektoren har i etterkant av dette blitt omstrukturert. Komiteen understreker betydningen av at omstruktureringen får effekt slik at anskaffelsesprosessene går raskere.

Komiteen viser til at det er igangsatt tiltak for å styrke styringen og kontrollen i sektoren, som del av sektorens styringsreform igangsatt i 2022. Komiteen viser til at målet med reformen er å utvikle økt forsvarsevne gjennom forbedret gjennomføringsevne og økt effektivisering. Flere tiltak er igangsatt, inkludert databasert styring basert på hva som gir høyest operativ evne og etablering av bedre systemer som muliggjør måling og evaluering. Det er også påbegynt en rendyrking av etatenes formål hvor Forsvaret får en sterkere og tydeligere rolle, styrket styring av etatene gjennom Forsvarsdepartementet, felles planprosesser mellom etatene, forenkling av regelverk og interne retningslinjer, ansvarliggjøring og delegering av myndighet til Forsvaret for å muliggjøre innovasjon og helhetlig utvikling, og utvikling av internkontrollsystemer. Samtlige etater og departementet har omorganisert virksomheter og avdelinger hvor organisasjonene har vært tett involvert.

Komiteen registrerer også andre tiltak som er under implementering, inkludert bedre planlegging, gjennomføring og styring av anskaffelser, investeringer, vedlikehold, IKT, operasjoner, FoU og innovasjon, NATO-finansierte investeringer og personellutvikling.

Komiteen mener fortsatt at problembeskrivelsene til Forsvarskommisjonen og Riksrevisjonen ikke er fullt ut løst, det gjenstår fortsatt et betydelig arbeid og problemstillingene er enda mer aktuelle gitt det betydelige investeringsomfanget langtidsplanen forutsetter.

Komiteen understreker at demokratisk kontroll og effektiv bruk av fellesskapets midler er en forutsetning for den folkelige og politiske støtten rundt omfattende forsvarsinvesteringer. Komiteen mener at forsvarssektoren må kunne løse sine oppdrag og forvalte sine ressurser på en måte som skaper tillit, støtte og legitimitet i befolkningen. Komiteen mener det er nødvendig med bedre tilsyn og skjerpet kontroll med disponeringen av forsvarsmidlene, på bakgrunn av påviste svakheter og de store utfordringene fremover. Komiteen understreker at langtidsplanen må fungere som et faktisk styringsdokument gjennom hele planperioden, og at dette forutsetter at kostnadsanslag og andre vurderinger som fremlegges for Stortinget, er realistiske.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i løpet av 2028 med en sak om styring, kontroll og gjennomføringsevne i forsvarssektoren. Arbeidet skal påbegynnes så raskt som mulig. Saken skal omfatte:

- en helhetlig og systematisk ekstern gjennomgang av forsvarssektoren, inkludert Forsvarsdepartementet og deres styring av underliggende etater med vekt på ansvarsfordeling, organisering og gjennomføringsevne. Gjennomgangen må redegjøre for konkrete tiltak som bedre setter både Forsvarsdepartementet og etatene i stand til å realisere langtidsplanens målsettinger innenfor vedtatte tidsrammer og budsjetter.
- konkrete tiltak for hvordan den årlige rapporteringen til Stortinget om gjennomføringen av langtidsplanen kan styrkes, slik at Stortinget gis et mer presist og etterprøvbart grunnlag for parlamentarisk kontroll, særlig knyttet til personelloppbygging, større investeringsprosjekter, infrastruktur og kostnadsutvikling.
- tiltak for å sikre ryddig forvaltning, herunder håndtering av habilitetsspørsmål og forebygging av uregelmessigheter i sektoren.»

«Stortinget ber regjeringen, fra og med statsbudsjettet for 2028, påse at budsjettpostene som omfatter forsvarssektoren, presenteres i større detalj i statsbudsjettet og tilhørende budsjettokument, brutt ned på et

detaljnivå som styrker parlamentarisk kontroll og oversikt over forsvarssektoren.»

17. Anskaffelser og forsvarsindustriell politikk

Komiteen viser til at markedet for forsvarsmateriell er preget av sterk prisvekst, økt global etterspørsel, lange leveransetider og rask teknologisk utvikling. Dette har medført at flere planlagte anskaffelser i langtidsplanen er blitt dyrere, og at gjennomføringen av enkelte satsinger tar lengre tid enn forutsatt. Komiteen understreker at disse utviklingstrekkene stiller økte krav til prioritering, fleksibilitet og omstillingsevne i gjennomføringen av planen, og forutsetter at regjeringen løpende vurderer behovet for justeringer i lys av endrede forutsetninger.

Komiteen merker seg at erfaringene fra krigen i Ukraina tydelig viser hvordan ny teknologi, herunder droner, kunstig intelligens og avanserte sensorer, raskt endrer krigens karakter. Komiteen understreker at Forsvaret må ha evne til raskt å ta i bruk ny teknologi og mer kostnadseffektive løsninger, samtidig som det er avgjørende å redusere risikoen for investeringer i systemer som er umodne eller risikerer å være utdaterte før de settes i operativ bruk.

Komiteen viser videre til at flere av satsingene i langtidsplanen som følge av den sikkerhetspolitiske utviklingen er blitt enda viktigere. Komiteen understreker behovet for å styrke beredskap og utholdenhet i de delene av forsvarsstrukturen som er mest sentrale for avskrekking og håndtering av trusler i norske nærrområder, og forutsetter at nødvendige anskaffelser prioriteres og realiseres raskt, selv om kostnadsbildet er krevende.

Komiteen fremhever betydningen av tett samarbeid med nære allierte om utvikling, anskaffelse og drift av forsvarsmateriell. Samarbeid om like eller sammenfallende systemer bidrar til økt interoperabilitet, standardisering, bedre kostnadseffektivitet og økt operativ evne. Det strategiske partnerskapet med Tyskland om ubåter og stridsvogner, og med Storbritannia om fregatter, styrker både Norges forsvarsevne og den samlede allierte industribasen, og inngår som en sentral del av Norges garderingstrategi.

Komiteen viser til at Stortinget i sin enstemmige innstilling til langtidsplanen har understreket viktigheten av at det i forbindelse med anskaffelsen av nye fregatter inngås forpliktende industrisamarbeidsavtaler med leverandøren, og at regjeringen legger til rette for et bredt strategisk industri- og myndighetssamarbeid med leverandørnasjonen. Komiteen tar til etterretning at regjeringen har fremlagt en strategi for industrisamarbeid i fregattanskaffelsen, og forutsetter at denne gen-

nomføres i tråd med Nasjonal forsvarsindustriell strategi og Stortingets føringer.

Komiteen understreker at styrking av forsyningsikkerhet og nasjonal beredskap er en grunnleggende målsetting i utviklingen av fremtidens forsvar. Komiteen forutsetter at regjeringen i større grad sikrer bred og forpliktende involvering av norsk industri i levetidsoppdateringer, vedlikehold og oppgraderinger av fre-gattsystemene og andre sentrale militære kapabiliteter. Komiteen fremhever at involvering av underleverandører, herunder små og mellomstore bedrifter (SMB-er), er avgjørende for å bygge robuste nasjonale verdikjeder, styrke beredskapen og redusere sårbarhet i internasjonale leverandør- og verdikjeder. Komiteen viser videre til at slik bred industrideltakelse også bidrar til å komplettere allierte verdikjeder og styrke det samlede allierte forsyningsgrunnlaget.

Komiteen understreker videre betydningen av å videreutvikle og forenkle samarbeidet mellom forsvarsindustrien, Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) og Forsvaret. Komiteen forutsetter at regjeringen legger til rette for et mer integrert og effektivt samvirke mellom forskning, utvikling, anskaffelser og operativ bruk, slik at ny kunnskap og teknologi raskere kan omsettes til operativ evne. Komiteen fremhever også viktigheten av å styrke samarbeidet mellom brukerne i Forsvaret og industrien, og legger til grunn at operativ erfaring og brukerbehov i større grad må inngå tidlig i utviklings- og anskaffelsesprosessene. Dette vil kunne bidra til mer treffsikre løsninger, redusert risiko i prosjekter og kortere vei fra identifisert behov til operativ kapasitet.

Komiteen understreker at støtte til Ukraina fortsatt er en prioritert oppgave som bidrar til å svekke Russlands evne til videre aggresjon og dermed styrker Norges og alliertes sikkerhet. Komiteen noterer seg at erfaringene fra Ukraina tydeliggjør behovet for vesentlig skalerbar produksjonskapasitet i alliert forsvarsindustri, særlig for materiell som forbrukes i store kvanta, som artilleriammunisjon, panservernraketter og luftvernmissiler.

Komiteen merker seg videre at alliertes økte materiellinvesteringer har ført til økt etterspørsel etter forsvarsmateriell globalt, og at manglende koordinering og lange beslutningsprosesser kan ha en fordyrende og forsinkende effekt. Komiteen understreker betydningen av felles anskaffelser, standardisering og tett europeisk samarbeid for å sikre bedre kostnadskontroll, raskere leveranser og mer robuste verdikjeder.

Komiteen forutsetter at nasjonale virkemidler og europeisk deltakelse innrettes slik at de samlet sett bidrar til å dekke nasjonale og allierte behov, styrker forsyningsikkerheten og fremmer norsk forsvarsindustri konkurransekraft.

Komiteen viser til at norsk forsvarsindustri mottar statlige tilskudd for å skalere opp produksjonen av

særlig militært sprengstoff, missiler og rakettmotorer. Komiteen understreker at den økte produksjonskapasiteten skal komme forsvaret av Norge, Ukraina og nærstående land til gode, og ber regjeringen etablere vilkår i støtteordningene som sikrer at kapasitetsøkningen prioriteres til disse formål.

Komiteen understreker at den foreslåtte styrkingen av langtidsplanens økonomiske ramme, sammen med justeringer i gjennomføringen av Forsvarsløftet, forutsetter bred og vedvarende folkelig støtte. Denne støtten er avhengig av tillit til at fellesskapets ressurser forvaltes i samsvar med gjeldende regelverk og høye standarder for integritet. Komiteen fremhever derfor at ryddighet, åpenhet og kontrollmuligheter i anskaffelsesprosesser er avgjørende for å opprettholde den legitimiteten som er nødvendig for å gjennomføre de omfattende investeringene som følger av proposisjonen.

Komiteen merker seg at proposisjonen viderefører flere av de største og mest komplekse forsvarsinvesteringene i norsk historie, og at den foreslåtte økonomiske opptrappingen innebærer betydelige utfordringer knyttet til prisvekst, lange leveransetider og teknologisk utvikling. Komiteen understreker at omfanget, kompleksiteten og den lange gjennomføringstiden for disse satsingene stiller særlige krav til systematisk styring, kontroll og etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser gjennom hele planperioden.

Komiteen forutsetter at alle anskaffelser gjennomføres i tråd med regelverket for offentlige anskaffelser, herunder kravene til likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvarhet og konkurranse. Komiteen understreker at habilitetsvurderinger må gjennomføres systematisk og dokumenteres på en måte som sikrer tillit til at beslutninger tas på et objektivt og forsvarlig grunnlag. Dette gjelder i særlig grad for de strategiske industrisamarbeidsavtalene som inngås i tilknytning til store materiellprosjekter, hvor betydelige verdier skal fordeles over lang tid.

Komiteen fremhever at de planlagte anskaffelsene vil innebære et betydelig antall kontrakter til norsk forsvarsindustri, herunder små og mellomstore bedrifter (SMB). Komiteen understreker at disse prosessene må håndteres med høy grad av transparens og ryddighet, slik at norske bedrifter gis reelle og forutsigbare muligheter til å delta i konkurransen, og at alle leverandørvalg kan dokumenteres og etterprøves i tråd med gjeldende regelverk.

Komiteen understreker at Stortingets bevilgningsmyndighet og kontrollfunksjon forutsetter tilstrekkelig løpende innsyn i gjennomføringen av planlagte anskaffelser. Komiteen forutsetter at regjeringen i den årlige rapporteringen om langtidsplanen også redegjør for status i større anskaffelsesprosesser, herunder leverandørvalg, industrisamarbeidsavtaler og fordelingen av kontrakter. Komiteen legger særlig

vekt på at Stortinget må gis tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere om nasjonale industripolitiske målsettinger faktisk blir realisert i tråd med Stortingets forutsetninger.

Komiteen fremhever at tilliten til forsvarssektorens forvaltning av de betydelige ressursene som bevilges gjennom langtidsplanen, er en grunnleggende forutsetning for den langsiktige gjennomføringen av Forsvarsløftet. Komiteen legger til grunn at alle aktører i forsvarssektoren må opptre med høy grad av integritet, og at avvik fra forventede standarder må følges opp med nødvendig alvorlighet.

Komiteen viser til de enstemmige merknadene i Innst. 426 S (2023–2024):

«Forsvarsindustrien er en strategisk ressurs for forsvarssektoren. For å sikre nasjonal egenerve, beredskap og støtte til Forsvarets virksomhet er det nødvendig at norsk forsvarsindustri styrkes og at produksjonskapasiteten økes. Komiteen mener dagens forsvarsindustrielle strategi slik den er formulert i Meld. St. 17 (2020–2021), kapittel 7, bør videreføres og oppdateres for å tilpasses en varig endret sikkerhetssituasjon og et varig endret marked for forsvarsmateriell.»

Og:

«Komiteen mener derfor det er naturlig at regjeringen legger til rette for ytterligere investeringer i sektoren ved å inngå langsiktige forpliktende avtaler om leveranser. Komiteen forutsetter at praktiseringen av anskaffelsesregelverket og gjennomføringen av investeringene tilpasses for å sikre at investeringer og anskaffelser kan gjennomføres så raskt det lar seg gjøre. Komiteen forventer at regjeringen, på lik linje med nærstående EU-land, utnytter handlingsrommet i EØS-avtalen fullt ut for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser.»

Komiteen har merket seg at den oppdaterte forsvarsindustrielle strategien fortsatt ikke er ferdigstilt. Komiteen mener det haster og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med et forslag til oppdatert forsvarsindustriell strategi så snart som mulig.

Komiteen har merket seg at det i omtalen av anskaffelsen av kamp- og støttevogner til Hæren går fram at det for de delene av prosjektets anskaffelser som gjøres i samarbeid med flere nasjoner, vil det ikke bli inngått ordinære avtaler om industrisamarbeid. Industrisamarbeid vil like fullt følges opp av Forsvarsdepartementet med sikte på at en gjensidig rettfærdig andel av industrisamarbeidet i fellesanskaffelsen tilkommer norsk industri. I øvrige deler av prosjektet vil det bli inngått avtaler om industrisamarbeid tilsvarende verdien av anskaffelseskontraktene.

Komiteen forstår at det unntaksvis kan være nødvendig å fravike prinsippet om 100 pst. industrisamarbeid for anskaffelser som gjennomføres i flernasjonale samarbeidsprosjekter, forutsatt at det legges til rette for

at norsk forsvarsindustri i størst mulig grad skal kunne bli leverandør i slike anskaffelser. Komiteen vil imidlertid understreke at som hovedregel skal det, ved anskaffelser av forsvarsmateriell fra utlandet der verdien overstiger 100 mill. kroner, foreligge en forpliktende industrisamarbeidsavtale med leverandøren før det inngås kontrakt om anskaffelse. Industrisamarbeidsavtalene er det viktigste virkemiddelet for å sikre internasjonal markedsadgang for norsk forsvarsindustri, legge til rette for samarbeid mellom norsk og utenlandsk forsvarsindustri og sikre overføring av teknologi og kompetanse som er vesentlig for å styrke forsvarsindustrien, øke produksjonskapasiteten og sikre nasjonal egenevne, beredskap og støtte til Forsvarets virksomhet i fred, krise og krig. Industrisamarbeidsavtalene er også en viktig døråpner for små og mellomstore bedrifter som leverandør og partner til store utenlandske leverandører av forsvarsmateriell.

18. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at Forsvarets logistikkorganisasjon og Forsvarets sanitet slås sammen til én driftsenhet for understøttelse.

II

Stortinget ber regjeringen sørge for det ikke anskaffes langtrekkende droner for overvåking og ikke ytterligere ett C-130J Super Hercules transportfly ut over dagens fire fly.

III

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

1. Starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
1116 Kamp- og støttevogner til Hæren	19 690 mill. kroner
1195 Anskaffelse av våpen til bruk mot fiendtlig luftvern	3 590 mill. kroner

2. Endre følgende investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
5049 Ingeniørpanservogn	3 884 mill. kroner

Forsvarsdepartementet får fullmakt til å justere kostnadsrammene i takt med prisstigningen og som følge av endringer i valutakursene.

IV

Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2027 komme tilbake til Stortinget med en ny og utvidet behovsanalyse om benyttelse av Olavsvern til forsvarsformål.

V

Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2028 komme tilbake til Stortinget med en sak om investeringsbeslutning om langtrekkende luftvern.

VI

Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig legge til rette for et prosjekt der norsk og utenlandsk forsvarsindustri kan kartlegge muligheten for å produsere et langtrekkende anti-ballistisk luftvernssystem, og teste dette. Prosjektet skal være gjensidig fordelaktig for Ukraina og Norge og kan finansieres gjennom Nansenmidlene. Prosjektet forutsetter eventuell nødvendig myndighetsmedvirkning, herunder eventuelle bilaterale avtaler om datadeling. Dette bør inngå i arbeidet med vurderinger av norske luftvernløsninger.

VII

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Hæren og Forsvarets spesialstyrker får bedret helikopterkapasitet, ved å starte anskaffelsen av nye helikoptre i 2030.

VIII

Stortinget ber regjeringen sikre at Forsvaret tildeles midler slik at Brigade Sør kan starte kompetansebygging senest i 2027 og fremover i den hensikt å bli operativ så snart som mulig.

IX

Stortinget ber regjeringen opprettholde midlene til trening i Heimevernet som i opprinnelig langtidsplan, jf. Prop. 87 (2023-2024), slik at øvingsnivået opprettholdes, og samtidig styrke satsingen på utstyr, utrustning og teknologi i Heimevernet.

X

Stortinget ber regjeringen framskynde etableringen av HV-07 ved å legge til rette for ansettelse av resterende leder- og støttefunksjoner i forbindelse med statsbudsjettet for 2027, slik at distriktet kan gjøres operativt innen 2028.

XI

Stortinget ber regjeringen sikre at Forsvarets graderete og ugraderete data lagres på en måte som reduserer risiko og øker den nasjonale kontrollen.

XII

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med nordiske og europeiske land arbeide for at den digitale grunnmuren i Forsvaret underlegges norsk og europeisk jurisdiksjon.

XIII

Stortinget ber regjeringen sørge for at en viss andel av FFIs stillinger skal lokaliseres til Andøya for å støtte oppunder den videre satsingen innen droner og rombaserte kapabiliteter på Andøya.

XIV

Stortinget ber regjeringen om ikke å gjennomføre hele den foreslåtte nedjusteringen av bevilgningene til forskning og utvikling beskrevet i Prop. 68 S (2025–2026), og sørge for at deler av bevilgningene som tilbakeføres kan benyttes som del av en satsing på droner, autonomi og elektronisk krigføring.

XV

Stortinget ber regjeringen sørge for at det etableres en egen enhet for å utvikle og implementere et droneprogram i 2026. Programmet skal bidra til synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring og skal koordinere tiltak for oppfølging av dronestrategien, i nært samarbeid med brukerne.

XVI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 med forslag til:

1. Nye kontrakts- og avtalemodeller som legger til rette for langsiktige strategiske partnerskap mellom Forsvaret og forsvarsindustrien om droner og autonome systemer. Modellene skal:
 - muliggjøre kontinuerlig dialog og samarbeid mellom Forsvaret og forsvarsindustrien, slik at partene fortløpende kan utvikle løsninger som er militærteknologisk relevante og tilpasset norske forhold.
 - forplikte leverandørene til raskt å kunne oppskalere produksjonen av materiell ved øvelser, krise og krig, i rammen av totalforsvaret.
 - legge til rette for lagring i Norge av komponenter med lang leveringstid og redusere verdikjede-sårbarheter.
2. Et finansiert strategisk arbeid som løper gjennom hele planperioden, og som skal:

- sikre at droner, autonomi og elektronisk krigføring fullt ut reflekteres i øving, trening, doktriner og forsvarsplanlegging, i realistisk samspill med andre plattformer.
- konkretisere hvilke dronekapasiteter som skal anskaffes og integreres i strukturen.
- sikre koordinering og synergier i arbeidet med droner, autonomi og elektronisk krigføring på tvers av forsvarsgrenene.
- rapportere til Stortinget gjennom den årlige meldingen om status, fremdrift, utfordringer og risiko ved gjennomføringen av langtidsplanen for forsvarssektoren.

XVII

Stortinget ber regjeringen orientere om status for Norges droneprogram i den årlige statusmeldingen, herunder en sammenligning av den norske satsingen med tilsvarende arbeid i våre allierte naboland.

XVIII

Stortinget ber regjeringen sørge for at oppstart av innrapportering til Statens pensjonskasse i tråd med enighet mellom partene i Forsvaret påbegynnes innen sommeren 2026, slik av en større del av inntektene til militært ansatte blir pensjonsgivende. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for hvordan vedtak XIII i Innst. 426 (2023–2024) er fulgt opp i statsbudsjettet for 2027.

XIX

Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid med mål om at en andel av de administrative oppgavene flyttes ut over en periode på fem år slik at de kommer nærmere de operative avdelingene slik at også forsvarsmiljøene i distriktene styrkes. Utredning, planlegging og gjennomføring skal utføres i nært samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene.

XX

Stortinget ber regjeringen innføre en prøveordning i Finnmark med tiltak for å gjøre det mer attraktivt for forsvarsansatte å melde flytting til tiltakssonen.

XXI

Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget prinsippene og kriteriene som legges til grunn for hvilke sivile utgifter og tiltak som skal regnes inn under 1,5-prosentmålet til forsvarsrelaterte formål.

XXII

Stortinget ber regjeringen sikre at forsvarssektorens konsulentutgifter reduseres som en del av det langsiktige effektiviseringsarbeidet i sektoren.

XXIII

Stortinget ber regjeringen etablere en mekanisme i Forsvarsdepartementet for rask avklaring og godkjenning av nødvendige tillatelser for å legge til rette for effektiv testing og utprøving i forsvarsindustrien.

XXIV

Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gjør det enklere å etablere midlertidige bygg og installasjoner i områder regulert for forsvarsformål.

XXV

Stortinget ber regjeringen sørge for at forsvarsindustrien har et dedikert kontaktpunkt, inkludert tilgang til rask veiledning i konkrete hastesaker, for å hindre unødige forsinkelser i saker underlagt eksportkontroll.

XXVI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i løpet av 2028 med en sak om styring, kontroll og gjennomføringsevne i forsvarssektoren. Arbeidet skal påbegynnes så raskt som mulig. Saken skal omfatte:

- en helhetlig og systematisk ekstern gjennomgang av forsvarssektoren, inkludert Forsvarsdepartementet og deres styring av underliggende etater

med vekt på ansvarsfordeling, organisering og gjennomføringsevne. Gjennomgangen må redegjøre for konkrete tiltak som bedre setter både Forsvarsdepartementet og etatene i stand til å realisere langtidsplanens målsettinger innenfor vedtatte tidsrammer og budsjetter.

- konkrete tiltak for hvordan den årlige rapporteringen til Stortinget om gjennomføringen av langtidsplanen kan styrkes, slik at Stortinget gis et mer presist og etterprøvbart grunnlag for parlamentarisk kontroll, særlig knyttet til personelloppbygging, større investeringsprosjekter, infrastruktur og kostnadsutvikling.
- tiltak for å sikre ryddig forvaltning, herunder håndtering av habilitetsspørsmål og forebygging av uregelmessigheter i sektoren.

XXVII

Stortinget ber regjeringen, fra og med statsbudsjettet for 2028, påse at budsjettpostene som omfatter forsvarssektoren, presenteres i større detalj i statsbudsjettet og tilhørende budsjettdokument, brutt ned på et detaljnivå som styrker parlamentarisk kontroll og oversikt over forsvarssektoren.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 3. juni 2026

Peter Frølich

leder og saksordfører

